

LIMITY A JINÉ POŽADAVKY NA VYUŽITÍ ÚZEMÍ

Dostupnost: <https://www.uur.cz/publikacni-cinnost/aktualizovane-prirucky/>

5 OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY, LESNÍ POZEMKY, GEOLOGIE

5.1 ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ	3
Limity využití území.....	3
L 5.1.101 Národní park (soubor limitů)	3
L 5.1.102 Klidová území národního parku	6
L 5.1.103 Chráněná krajinná oblast (soubor limitů)	7
L 5.1.104 Národní přírodní rezervace (soubor limitů)	9
L 5.1.105 Přírodní rezervace (soubor limitů).....	10
L 5.1.106 Národní přírodní památka (soubor limitů)	11
L 5.1.107 Přírodní památka (soubor limitů).....	12
L 5.1.108 Ochranná pásma zvláště chráněných území	13
L 5.1.109 Smluvně chráněné území	15
L 5.1.110 Souhlas k některým činnostem ve zvláště chráněných územích	16
L 5.1.111 Územní plánování a stavební činnost ve zvláště chráněných územích a jejich ochranných pásmech	17
5.2 OBECNÁ OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY.....	18
Limity využití území.....	18
L 5.2.101 Významný krajinný prvek	18
L 5.2.102 Územní systém ekologické stability (ÚSES)	19
L 5.2.103 Ochrana krajinného rázu.....	21
L 5.2.104 Přírodní park	23
L 5.2.105 Přechodně chráněná plocha	24
Jiné požadavky právních předpisů na území	25
P 5.2.106 Dřeviny rostoucí mimo les.....	25
P 5.2.107 Ochrana jeskyní a souvisejících krasových jevů	28
P 5.2.108 Ochrana paleontologických nálezů	29
5.3 DALŠÍ LIMITY NA ÚSEKU OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY.....	30
Limity využití území.....	30
L 5.3.101 Evropsky významná lokalita	30
L 5.3.102 Ptačí oblast	32
L 5.3.103 Památné stromy	33
5.4 POZEMKY URČENÉ K PLNĚNÍ FUNKCÍ LESA	34
Limity využití území.....	34
L 5.4.101 Pozemky určené k plnění funkcí lesa	34
L 5.4.102 Pozemky do vzdálenosti 30 m od okraje lesa	36
Jiné informace o území.....	37
IÚ 5.4.103 Kategorizace lesů.....	37
5.5 GEOLOGIE	39
Limity využití území.....	39
L 5.5.101 Výhradní ložiska	39

L 5.5.101a	Ložiska strategického významu	41
L 5.5.102	Chráněná ložisková území	43
L 5.5.103	Dobývací prostor	44
L 5.5.103a	Dobývací prostor pro dobývání kritického nerostu	46
L 5.5.103b	Dobývací prostor pro dobývání ložiska strategického významu	47
L 5.5.104	Chráněná území pro zvláštní zásahy do zemské kůry	48
L 5.5.105	Prognózní zdroje vyhrazených nerostů	49
L 5.5.106	Území se zvláštními poměry geologické stavby	51
L 5.5.106a	Ochranné pásmo zlikvidovaného důlního díla	53
Jiné požadavky právních předpisů na území		54
P 5.5.107	Územní plánování a ochrana nerostného bohatství	54
VYBRANÉ INFORMAČNÍ ZDROJE		56

5.1 ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ

Limity využití území

L 5.1.101 Národní park (soubor limitů)

Objekt limitování

Národní parky jako rozsáhlá území s typickým reliéfem a geologickou stavbou a převažujícím výskytem přirozených nebo člověkem málo pozměněných ekosystémů, jedinečná a významná v národním či mezinárodním měřítku z hlediska ekologického, vědeckého, vzdělávacího nebo osvětového.

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: **15**.

Důvody limitování

Ochrana přírodovědecky či esteticky velmi významného nebo jedinečného území, při které veškeré jeho využití musí být podřízeno zachování jeho ekologicky stabilních přirozených ekosystémů odpovídajících danému stanovišti a dosažení jeho přirozené biologické rozmanitosti a zajištění souladu s cíli ochrany sledovanými vyhlášením národních parků.

Vyjádření limitů

Základní ochranné podmínky národních parků (§ 16 zákona č. 114/1992 Sb.)

Na celém území národních parků je **mimo jiné** zakázáno:

- umisťovat nebo povolovat důlní díla, včetně souvisejících důlních staveb nebo zařízení, kromě zajištění a likvidace stávajících důlních děl,
- vymezovat nové průmyslové zóny,
- stanovovat průzkumná území,
- těžit nerosty, rašelinu nebo slatinu, kromě těžby stavebního kamene a písku pro stavby na území národního parku,
- odstraňovat odpady, které mají původ mimo území národního parku,
- měnit stávající vodní režim pozemků.

Na území národních parků mimo zastavěná území obcí a zastavitelné plochy obcí je **mimo jiné** zakázáno:

- povolovat nebo provádět stavby, mimo záměrů nevyžadujících povolení podle stavebního zákona určených pro účely ochrany přírody, péče o zemědělské pozemky a lesy, turistiky, správy vodních toků, požární ochrany a záchranných prací, obrany státu, ochrany státních hranic nebo památkové ochrany,
- povolovat nebo provádět geologické práce,
- odstraňovat odpady, které mají původ na území národního parku, mimo místa vyhrazená orgánem ochrany přírody,
- upravovat přirozená koryta vodních toků nebo odstraňovat z přirozených koryt vodních toků splaveniny nebo jiné přirozeně vzniklé překážky, s výjimkou případů bezprostředního ohrožení života nebo zdraví osob nebo hrozby vzniku značných škod na majetku.

Výjimky ze zákazů v národních parcích podle § 16 zákona č. 114/1992 Sb. může orgán ochrany přírody povolit v případě, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody, nebo v zájmu ochrany přírody anebo tehdy, pokud povolovaná činnost významně neovlivní zachování stavu předmětu ochrany národního parku.

Zóny národních parků (§ 18, § 18a zákona č. 114/1992 Sb.)

V **zóně přírodní** lze provádět pouze zásahy, které nejsou v rozporu s cílem ochrany této zóny. Výjimečně lze provádět i jiná opatření, je-li to nezbytné z důvodu ochrany životů a zdraví osob, ochrany majetku nebo ochrany přírody, **mimo jiné** například (viz § 18a odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb.):

- odstraňování nepotřebných staveb,
- údržba základní cestní sítě stanovené zásadami péče o národní park,
- jednorázová obnova nebo zlepšení přirozeného vodního režimu.

V **zóně přírodě blízké** lze provádět pouze zásahy, které nejsou v rozporu s cílem ochrany této zóny, s výjimkou opatření uvedených v § 18a odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., opatření k podpoře přirozené ekologické stability anebo přirozené biologické rozmanitosti ekosystémů, revitalizačních opatření a opatření na ochranu lesa.

V **zóně soustředěné péče o přírodu** lze provádět pouze zásahy, které nejsou v rozporu s cílem ochrany této zóny, s výjimkou opatření uvedených v § 18a odst. 1 a 2 zákona č. 114/1992 Sb., opatření na obnovu nebo zachování ekologické stability a biologické rozmanitosti ekosystémů a opatření na obnovu nebo zachování biotopů a populací vzácných a ohrožených druhů rostlin a živočichů.

V **zóně kulturní krajiny** lze provádět pouze opatření nebo zásahy, které neohrožují předmět ochrany národního parku a naplňování cílů ochrany národního parku.

Na územích zařazených do zóny přírodní, zóny přírodě blízké nebo zóny soustředěné péče o přírodu **podle § 18 odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb.** (území zahrnutá z důvodu arondace, viz „Doplňující poznámky“) se neuplatní režim zón stanovený v § 18a odst. 1 až 3 zákona č. 114/1992 Sb. a lze na nich realizovat opatření nebo zásahy, které neohrožují předmět ochrany národního parku a naplňování cílů ochrany národního parku.

Právní předpisy

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, § 15 až § 22b, § 38a, § 43, § 78, § 79.
- Vyhláška č. 170/2019 Sb., o vymezení zón ochrany přírody Národního parku České Švýcarsko.
- Vyhláška č. 259/2019 Sb., o vymezení zón ochrany přírody Národního parku Podyjí.
- Vyhláška č. 42/2020 Sb., o vymezení zón ochrany přírody Národního parku Šumava.
- Vyhláška č. 257/2020 Sb., o vymezení zón ochrany přírody Krkonošského národního parku.

Doplňující poznámky

Dlouhodobým cílem ochrany národních parků je zachování nebo postupná obnova přirozených ekosystémů včetně zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů v jejich přirozené dynamice na převažující ploše území národních parků a zachování nebo postupné zlepšování stavu ekosystémů, jejichž existence je podmíněna činností člověka, významných z hlediska biologické rozmanitosti, na zbývajícím území národních parků.

Národní parky a jejich ochranná pásma se vyhláší zákonem č. 114/1992 Sb.

Bližší ochranné podmínky pro jednotlivé národní parky jsou stanoveny v § 16a až § 16d zákona č. 114/1992 Sb.

Území národních parků se člení podle cílů ochrany a stavu ekosystémů na **4 zóny ochrany přírody**, a to:

- a) **zóna přírodní** se vymezí na ucelených plochách, kde převažují přirozené ekosystémy, s cílem je zachovat a umožnit v nich nerušený průběh přírodních procesů,
- b) **zóna přírodě blízká** se vymezí na plochách, kde převažují člověkem částečně pozměněné ekosystémy, s cílem dosažení stavu odpovídajícího přirozeným ekosystémům,

- c) **zóna soustředěné péče o přírodu** se vymezí na plochách, kde převažují člověkem významně pozměněné ekosystémy, s cílem zachování nebo postupného zlepšování stavu ekosystémů, významných z hlediska biologické rozmanitosti, jejichž existence je podmíněna trvalou činností člověka nebo obnovy přírodě blízkých ekosystémů,
- d) **zóna kulturní krajiny** se vymezí na zastavěných územích, zastavitelných plochách, popřípadě zastavitelném území obcí určených k jejich udržitelnému rozvoji a na plochách, kde převažují člověkem pozměněné ekosystémy určené k trvalému využívání člověkem.

Území zahrnutá z důvodu arondace

Do jednotlivých zón ochrany přírody lze podle § 18 odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb. zařadit i jednotlivá **území do maximální souvislé plochy 5 ha**, která nesplňují charakteristiku zón podle předcházejícího odstavce a neslouží k dosažení cíle zóny národního parku, ale jejich zařazení je nezbytné z důvodů udržení celistvosti plochy segmentu zóny; tato území mohou tvořit maximálně jednu desetinu plochy segmentu zóny.

Vymezení a změny jednotlivých zón ochrany přírody národního parku, včetně území podle předcházejícího odstavce, a jejich charakteristiku podle přírodních podmínek a cílů ochrany stanoví Ministerstvo životního prostředí vyhláškou.

Pro národní parky a jejich ochranná pásma se zpracovávají a schvalují podle § 38a zákona č. 114/1992 Sb. zásady péče, které jsou podkladem pro územně plánovací dokumentaci.

Stav k 1. 1. 2026

L 5.1.102 Klidová území národního parku

Objekt limitování

Klidová území národního parku jako území s omezeným pohybem osob.

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: **15**.

Důvody limitování

Umožnění nerušeného vývoje ekosystémů nebo jejich složek, které jsou citlivé na nadměrný pohyb osob a zranitelné vlivem rušivých vlivů s ním spojených.

Vyjádření limitu

V klidových územích národního parku je zakázáno pohybovat se mimo cesty nebo trasy vyhrazené orgánem ochrany přírody, s výjimkou vlastníků a nájemců pozemků při vstupu na jejich pozemky, členů základních složek integrovaného záchranného systému, obecní policie, ozbrojených sil České republiky, Celní správy České republiky, Vězeňské služby České republiky, pracovníků dalších orgánů veřejné moci, pracovníků odborné organizace státní památkové péče, pracovníků veterinární služby, pracovníků správců vodních toků a provozovatelů vodovodů a kanalizací, energetických soustav, ropovodů, produktovodů a veřejných komunikačních sítí při plnění jejich úkolů. Při vyhrazení cesty nebo trasy může orgán ochrany přírody stanovit podmínky týkající se rozsahu, způsobu a času pohybu na této cestě nebo trase.

Klidová území národního parku stanoví Ministerstvo životního prostředí opatřením obecné povahy.

Právní předpisy

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, § 17.

Stav k 1. 1. 2026

L 5.1.103 Chráněná krajinná oblast (soubor limitů)

Objekt limitování

Chráněná krajinná oblast jako rozsáhlé území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení.

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: **15**.

Důvody limitování

Ochrana území přírodovědecky či esteticky významného nebo jedinečného, jehož hospodářské využívání se provádí, podle zón odstupňované ochrany tak, aby se udržoval a zlepšoval jejich přírodní stav a byly zachovány a vytvářeny optimální ekologické funkce území. Rekreační využití je přípustné, pokud nepoškozuje přírodní hodnoty chráněných krajinných oblastí.

Vyjádření limitů

Základní ochranné podmínky chráněných krajinných oblastí (§ 26 zákona č. 114/1992 Sb.)

Na celém území chráněných krajinných oblastí je **mimo jiné** zakázáno:

- zneškodňovat odpady mimo místa vyhrazená se souhlasem orgánu ochrany přírody,
- stavět nové dálnice, sídelní útvary a plavební kanály,
- měnit dochované přírodní prostředí v rozporu s bližšími podmínkami ochrany chráněné krajinné oblasti.

Na území první zóny chráněné krajinné oblasti je dále **mimo jiné** zakázáno:

- povolovat nebo provádět nové stavby,
- povolovat a měnit využití území,
- měnit současnou skladbu a plochu kultur, nevyplývá-li změna z plánu péče o chráněnou krajinnou oblast,
- těžit nerosty a humolity.

Na území první a druhé zóny chráněné krajinné oblasti je dále **mimo jiné** zakázáno:

- hospodařit na pozemcích mimo zastavěná území obcí způsobem vyžadujícím intenzivní technologie, zejména prostředky a činnosti, které mohou způsobit podstatné změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystémů anebo nevratně poškozovat půdní povrch, používat biocidy, měnit vodní režim či provádět terénní úpravy značného rozsahu.

Výjimky ze zákazů v chráněných krajinných oblastech podle § 26 zákona č. 114/1992 Sb. může orgán ochrany přírody povolit v případě, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody, nebo v zájmu ochrany přírody anebo tehdy, pokud povolovaná činnost významně neovlivní zachování stavu předmětu ochrany chráněné krajinné oblasti.

Právní předpisy

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, § 25, § 26, § 27, § 38, § 43, § 78, § 79 a § 90.

Doplňující poznámky

Bližší ochranné podmínky jednotlivých chráněných krajinných oblastí vyhláší vláda ČR ve vyhlášovacím předpisu, tj. nařízením.

K bližšímu určení způsobu ochrany přírody chráněných krajinných oblastí se vymezují zpravidla 4, nejméně však 3 zóny odstupňované ochrany přírody; první zóna má nej přísnější režim ochrany. Podrobnější režim zón ochrany přírody chráněných krajinných oblastí upravuje právní předpis, kterým se chráněná krajinná oblast vyhláší.

Vymezení a změny jednotlivých zón ochrany přírody stanoví Ministerstvo životního prostředí vyhláškou.

Pro chráněné krajinné oblasti se zpracovávají a schvalují podle § 38 zákona č. 114/1992 Sb. plány péče, které jsou podkladem pro územně plánovací dokumentaci.

Chráněné krajinné oblasti, jejich poslání a bližší ochranné podmínky vyhláší vláda ČR nařízením.

Stav k 1. 1. 2026

Objekt limitování

Národní přírodní rezervace, což jsou menší území mimořádných přírodních hodnot, kde jsou na přirozený reliéf s typickou geologickou stavbou vázány ekosystémy významné a jedinečné v národním či mezinárodním měřítku.

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: **15**.

Důvody limitování

Ochrana území přírodovědecky významného nebo jedinečného, jehož využívání je možné jen v případě, že se jím uchová či zlepší dosavadní stav přírodního prostředí.

Vyjádření limitů

Základní ochranné podmínky národních přírodních rezervací (§ 29 zákona č. 114/1992 Sb.)

Na celém území národních přírodních rezervací je **mimo jiné** zakázáno:

- hospodařit na pozemcích způsobem vyžadujícím intenzivní technologie, zejména prostředky a činnosti, které mohou způsobit podstatné změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystémů anebo nevratně poškozovat půdní povrch, provádět chemizaci, změnu vodního režimu a terénní úpravy,
- povolovat nebo provádět stavby, měnit druh nebo způsob využití pozemků, měnit způsob užívání staveb a vymezovat zastavitelné plochy obcí,
- těžit nerosty a humolity,
- vstupovat a vjíždět mimo cesty vyznačené se souhlasem orgánu ochrany přírody, kromě vlastníků a nájemců pozemků, osob zajišťujících lesní a zemědělské hospodaření, obranu státu a ochranu státních hranic, požární ochranu, zdravotní a veterinární službu, při výkonu této činnosti,
- měnit dochované přírodní prostředí v rozporu s bližšími podmínkami ochrany národní přírodní rezervace.

Výjimky ze zákazů v národních přírodních rezervacích podle § 29 zákona č. 114/1992 Sb. může orgán ochrany přírody povolit v případě, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody, nebo v zájmu ochrany přírody anebo tehdy, pokud povolovaná činnost významně neovlivní zachování stavu předmětu ochrany národní přírodní rezervace.

Právní předpisy

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, § 28, § 29, § 31, § 38, § 43, § 78, § 79.

Doplňující poznámky

Národní přírodní rezervaci vyhláší MŽP obecně závazným právním předpisem (vyhláškou).

Bližší ochranné podmínky stanoví příslušný orgán ochrany přírody, tj. Ministerstvo životního prostředí (MŽP), při vyhlášení národní přírodní rezervace ve vyhlášovacím předpisu.

Podle § 38 zákona č. 114/1992 Sb. schvaluje orgán ochrany přírody plán péče o toto chráněné území, který je podkladem pro územně plánovací dokumentaci.

L 5.1.105 Přírodní rezervace (soubor limitů)

Objekt limitování

Přírodní rezervace, což jsou menší území soustředěných přírodních hodnot se zastoupením ekosystémů typických a významných pro příslušnou geografickou oblast.

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: **15**.

Důvody limitování

Ochrana území přírodovědecky významného.

Vyjádření limitů

Základní ochranné podmínky v přírodních rezervacích (§ 34 zákona č. 114/1992 Sb.)

Na celém území přírodních rezervací je **mimo jiné** zakázáno:

- hospodařit na pozemcích způsobem vyžadujícím intenzivní technologie, zejména prostředky a činnosti, které mohou způsobit změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystému, anebo nevratně poškozovat půdní povrch,
- povolovat provádět stavby, měnit druh nebo způsob využití pozemků, měnit způsob užívání staveb a vymezovat zastavitelné plochy obcí,
- měnit dochované přírodní prostředí v rozporu s bližšími podmínkami ochrany přírodní rezervace.

Výjimky ze zákazů v přírodních rezervacích podle § 34 zákona č. 114/1992 Sb. může orgán ochrany přírody povolit v případě, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody, nebo v zájmu ochrany přírody anebo tehdy, pokud povolovaná činnost významně neovlivní zachování stavu předmětu ochrany přírodní rezervace.

Právní předpisy

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, § 33, § 34, § 38, § 43, § 77a odst. 2, odst. 4, § 78, § 78a odst. 2, § 79 odst. 5 písm. h).

Doplňující poznámky

Přírodní rezervaci vyhláší příslušný kraj, Ministerstvo životního prostředí (na území národních parků a jejich ochranných pásem a na území CHKO Šumava a CHKO Labské pískovce), Ministerstvo obrany (na území vojenských újezdů) nebo Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky (na území chráněných krajinných oblastí a dále na území národních přírodních rezervací a národních přírodních památek a jejich ochranných pásem).

Bližší ochranné podmínky stanoví příslušný orgán ochrany přírody při vyhlášení přírodní rezervace ve vyhlášovacím předpisu.

Podle § 38 zákona č. 114/1992 Sb. schvaluje orgán ochrany přírody plán péče o toto chráněné území, který je závazným podkladem pro územně plánovací dokumentaci.

Stav k 1. 1. 2026

L 5.1.106 Národní přírodní památka (soubor limitů)

Objekt limitování

Národní přírodní památky, což jsou přírodní útvary menší rozlohy, zejména geologické či geomorfologické útvary, naleziště nerostů nebo vzácných či ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s národním nebo mezinárodním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takové, které vedle přírody formoval svou činností člověk.

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: **15**.

Důvody limitování

Ochrana území přírodovědecky či esteticky významného.

Vyjádření limitů

Změny či poškozování národních přírodních památek či jejich hospodářské využívání, pokud by tím hrozilo jejich poškození, je zakázáno.

Výjimky ze zákazů týkajících se národní přírodní památky podle § 35 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb. může orgán ochrany přírody povolit v případě, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody, nebo v zájmu ochrany přírody anebo tehdy, pokud povolovaná činnost významně neovlivní zachování stavu předmětu ochrany národní přírodní památky.

Právní předpisy

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, § 35, § 38, § 43, § 79.

Doplňující poznámky

Národní přírodní památku vyhláší MŽP obecně závazným právním předpisem (vyhláškou).

Bližší ochranné podmínky stanoví příslušný orgán ochrany přírody, tj. Ministerstvo životního prostředí (MŽP), při vyhlášení národní přírodní památky ve vyhlášovacím předpisu.

Podle § 38 zákona č. 114/1992 Sb. schvaluje orgán ochrany přírody plán péče o toto chráněné území, který je podkladem pro územně plánovací dokumentaci.

Stav k 1. 1. 2026

L 5.1.107 Přírodní památka (soubor limitů)

Objekt limitování

Přírodní památky, což jsou přírodní útvary menší rozlohy, zejména geologické či geomorfologické útvary, naleziště vzácných nerostů nebo ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s regionálním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takové, které vedle přírody formoval svou činností člověk.

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: **15**.

Důvody limitování

Ochrana území přírodovědecky či esteticky významného.

Vyjádření limitů

Změna nebo poškozování přírodní památky nebo její hospodářské využívání vedoucí k jejímu poškození jsou zakázány.

Výjimky ze zákazů týkajících se přírodní památky podle § 36 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb. může orgán ochrany přírody povolit v případě, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody, nebo v zájmu ochrany přírody anebo tehdy, pokud povolovaná činnost významně neovlivní zachování stavu předmětu ochrany přírodní památky.

Právní předpisy

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, § 36, § 38, § 43, § 77a odst. 2, odst. 4 písm. f), § 78, § 78a odst. 2 písm. d), § 79 odst. 5 písm. h).

Doplňující poznámky

Přírodní památku vyhláší příslušný kraj, Ministerstvo životního prostředí (na území národních parků a jejich ochranných pásem a na území CHKO Šumava a CHKO Labské pískovce), Ministerstvo obrany (na území vojenských újezdů) nebo Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky (na území chráněných krajinných oblastí a dále na území národních přírodních rezervací a národních přírodních památek a jejich ochranných pásem).

Bližší ochranné podmínky stanoví příslušný orgán ochrany přírody při vyhlášení přírodní památky ve vyhlášovacím předpisu.

Podle § 38 zákona č. 114/1992 Sb. schvaluje orgán ochrany přírody plán péče o toto chráněné území, který je podkladem pro územně plánovací dokumentaci.

Stav k 1. 1. 2026

L 5.1.108 Ochranná pásma zvláště chráněných území

Objekt limitování

Činnosti v ochranném pásmu zvláště chráněných území.

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: **15**.

Důvody limitování

Ochrana zvláště chráněných území před rušivými vlivy z okolí.

Vyjádření limitu

Je-li třeba zabezpečit **zvláště chráněná území, s výjimkou chráněné krajinné oblasti**, před rušivými vlivy z okolí, může být pro ně vyhlášeno ochranné pásmo, ve kterém lze vymezit činnosti a zásahy, které jsou vázány na předchozí souhlas orgánu ochrany přírody. Ochranné pásmo vyhláší orgán, který zvláště chráněné území vyhlásil, a to stejným způsobem.

Orgán ochrany přírody může při vyhlášení zvláště chráněného území stanovit, že se zvláště chráněné území vyhláší bez ochranného pásma.

K povolování nebo provádění staveb, změně způsobu využití pozemků, terénním úpravám, změnám vodního režimu pozemků nebo k nakládání s vodami, k použití chemických prostředků a ke změnám druhu pozemku v ochranném pásmu zvláště chráněného území je nutný souhlas orgánu ochrany přírody.

V ochranném pásmu **národního parku** se souhlas orgánu ochrany přírody dále vyžaduje k

- a) táboření mimo místa vyhrazená orgánem ochrany přírody opatřením obecné povahy a mimo zastavěná území obcí,
- b) zemědělskému hospodaření, pokud by tím docházelo k překročení ekologicky únosného režimu přísunu živin do půdy, zejména draslíku, dusíku a fosforu,
- c) odstraňování odpadů, nebo
- d) pořádání hromadných sportovních, turistických a jiných veřejných akcí mimo místa vyhrazená orgánem ochrany přírody opatřením obecné povahy a mimo zastavěná území obcí.

Souhlas k činnostem podle předcházejících dvou odstavců vydává orgán ochrany přírody rozhodnutím, nebo, je-li okruh adresátů neurčitý, opatřením obecné povahy. Orgán ochrany přírody souhlas podle předcházejících dvou odstavců vydá, pokud se prokáže, že nedojde k ohrožení zabezpečení zvláště chráněného území před rušivými vlivy z okolí nebo zachování příznivého stavu předmětu ochrany dotčeného zvláště chráněného území.

Orgán, který vyhlásil území včetně ochranného pásma za zvláště chráněné, je oprávněn zrušit ochranu stejným způsobem, jakým bylo provedeno její vyhlášení, a to pouze z důvodů, pro něž lze udělit výjimku z bližších podmínek ochrany (§ 43 zákona č. 114/1992 Sb.) anebo pokud důvody pro zvláštní ochranu zanikly.

Na území ochranných pásem zvláště chráněných území nelze vymezit akcelerační oblast.

Ukazatele a číselné hodnoty

Pokud se ochranné pásmo národní přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní rezervace nebo přírodní památky nevyhlásí, je jím území do vzdálenosti **50 m od hranic zvláště chráněného území**.

Právní předpisy

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, § 15, § 37, § 38, § 38a, § 45, § 77a, § 78, § 78a, § 79, Příloha 2, Příloha 3, Příloha 5.

- Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů, § 218.
- Zákon č. 249/2025 Sb., o urychlení využívání některých obnovitelných zdrojů energie a o změně souvisejících zákonů (zákon o urychlení využívání obnovitelných zdrojů energie), § 2, § 4.
- Nařízení vlády č. 507/2025 Sb., o stanovení území, na kterých nelze vymezovat akcelerační oblasti, § 2.

Doplňující poznámky

Ochranná pásma národních parků se vyhlašují zákonem č. 114/1992 Sb.

Pro národní přírodní rezervaci, přírodní rezervaci, národní přírodní památku nebo přírodní památku a ochranné pásmo těchto zvláště chráněných území se zpracovávají a schvalují podle § 38 zákona č. 114/1992 Sb. plány péče, které jsou podkladem pro územně plánovací dokumentaci.

Pro národní parky a jejich ochranná pásma se zpracovávají a schvalují podle § 38a zákona č. 114/1992 Sb. zásady péče, které jsou podkladem pro územně plánovací dokumentaci.

Akcelerační oblastí je oblast vymezená za účelem urychlení využití obnovitelného zdroje energie.

Stav k 1. 1. 2026

Objekt limitování

Evropsky významné lokality, stromy a jiná území se soustředěnými přírodními hodnotami, kde jsou zastoupeny významné či jedinečné ekosystémy v rámci příslušné biogeografické oblasti nebo stanoviště vzácných či ohrožených druhů živočichů a rostlin.

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: **18**.

Důvody limitování

Ochrana evropsky významných lokalit, stromů a jiných území v součinnosti s vlastníky pozemků.

Vyjádření limitu

Pro **evropsky významné lokality** lze namísto vyhlášení národní přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní rezervace, přírodní památky nebo památného stromu, včetně jejich ochranných pásem, prohlásit území za chráněné nebo strom za památný, pokud již nejsou zvláště chráněny podle zákona č. 114/1992 Sb., na základě **písemné smlouvy uzavřené mezi vlastníkem dotčeného pozemku a příslušným orgánem ochrany přírody**.

Smluvně lze dále chránit i stromy nebo jiná území se soustředěnými přírodními hodnotami, kde jsou zastoupeny významné či jedinečné ekosystémy v rámci příslušné biogeografické oblasti nebo stanoviště vzácných či ohrožených druhů živočichů a rostlin, pokud již nejsou zvláště chráněny podle zákona č. 114/1992 Sb.

Smlouva musí obsahovat zejména vymezení ochranných podmínek chráněného území nebo památného stromu a způsob péče o chráněné území nebo strom.

Takto zřízená ochrana je na základě smlouvy vázána k pozemku formou věcného břemene, o jehož zápisu do katastru nemovitostí požádá příslušný orgán ochrany přírody, který území i označí (pokud nestanoví smlouva jinak).

Označené smluvně chráněné území je zakázáno poškozovat.

Právní předpisy

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, § 39, § 45, § 45c odst. 4, § 77a odst. 4 písm. g) a § 79.

Doplňující poznámky

Smluvní zvláštní ochranu území vyhlášenou podle § 39 zákona č. 114/1992 Sb. lze zrušit na základě písemné dohody uzavřené mezi vlastníkem pozemku a orgánem ochrany přírody oprávněným k vyhlásování. V případě nesouhlasu vlastníka pozemku rozhoduje o zrušení orgán ochrany přírody, který je dohodu oprávněn uzavřít.

Stav k 1. 1. 2026

L 5.1.110 Souhlas k některým činnostem ve zvláště chráněných územích

Objekt limitování

Zvláště chráněná území.

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: **15**.

Důvody limitování

Ochrana zvláště chráněných území před činnostmi, které by mohly mít negativní vliv na tato území.

Vyjádření limitu

Bez souhlasu orgánu ochrany přírody nelze povolit stavbu, její užívání, kolaudaci nebo odstranění podle stavebního zákona, vydat povolení k nakládání s vodami a k vodním dílům, povolení k některým činnostem či udělit souhlas podle vodního zákona na území národního parku nebo chráněné krajinné oblasti.

K provádění staveb, k terénním úpravám, výkopovým pracím, pracím prováděným hornickým způsobem a k změnám vodního režimu pozemků nebo vodních toků ve zvláště chráněném území, pokud k nim nebyl vydán souhlas podle předcházejícího odstavce a pokud se nejedná o činnosti zakázané podle zákona č. 114/1992 Sb., je nezbytný souhlas orgánu ochrany přírody.

Souhlas podle předcházejících odstavců se nevydává, jde-li o záměry podle stavebního zákona prováděné

- a) v zastavěném území obce ve čtvrté zóně chráněné krajinné oblasti,
- b) v zastavěném území, zastavitelné ploše nebo v jejích částech, pokud byly v tomto území, ploše nebo v jejích částech územním plánem stanoveny prvky regulačního plánu, nebo byl pro ně vydán regulační plán.

Právní předpisy

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, § 44, § 65, § 90 odst. 16.
- Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Doplňující poznámky

V bližších ochranných podmínkách zvláště chráněných území lze vymezit činnosti a zásahy, jejichž provádění je vázáno na předchozí souhlas orgánu ochrany přírody.

Orgán státní správy vydávající rozhodnutí podle zvláštních předpisů, jimiž mohou být dotčeny zájmy chráněné zákonem č. 114/1992 Sb., tak činí jen po dohodě s orgánem ochrany přírody, není-li v zákoně předepsán jiný postup.

Stav k 1. 1. 2026

L 5.1.111 Územní plánování a stavební činnost ve zvláště chráněných územích a jejich ochranných pásmech

Objekt limitování

Zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma.

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: **15**.

Důvody limitování

Ochrana zvláště chráněných území, prostupnosti krajiny a biologické rozmanitosti.

Vyjádření limitu

Orgány územního plánování a stavební úřady vykonávají svoji působnost tak, aby byly zachovány a vytvářeny optimální ekologické funkce zvláště chráněných území a jejich ochranných pásem, prostupnost krajiny a aby byla zachována a podporována biologická rozmanitost.

Urbanistické a architektonické řešení musí respektovat měřítko, charakter a strukturu zástavby s cílem zachování rázu sídel.

Právní předpisy

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, § 44a.
- Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Stav k 1. 1. 2026

5.2 OBECNÁ OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY

Limity využití území

L 5.2.101 Významný krajinný prvek

Objekt limitování

Významný krajinný prvek (VKP), který je ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotnou částí krajiny, utvářející její typický vzhled nebo přispívající k udržení její stability. Významnými krajinnými prvky jsou ze zákona lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera, údolní nivy. Jiné části krajiny mohou být VKP po registraci orgánem ochrany přírody. Mohou jimi být i cenné plochy porostů obcí včetně historických zahrad a parků.

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: **13**.

Důvody limitování

Ochrana cenných krajinných prvků, které nedosahují úrovně nezbytné ochrany formou kategorie zvláště chráněných území.

Vyjadření limitu

VKP jsou chráněny před poškozováním a ničením. Využívají se pouze tak, aby nebyla narušena jejich obnova a nedošlo k ohrožení nebo oslabení jejich stabilizační funkce. K zásahům, které by mohly vést k poškození nebo zničení VKP nebo ohrožení nebo oslabení jeho ekologicko-stabilizační funkce, si musí ten, kdo takové zásahy zamýšlí, opatřit souhlas orgánu ochrany přírody. Mezi takové zásahy patří zejména umísťování staveb, pozemkové úpravy, změny druhu nebo způsobu využití pozemků, výstavba lesních cest, budování lesních melioračních systémů, odvodňování pozemků, úpravy vodních toků a nádrží a těžba nerostů.

Právní předpisy

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, § 3 odst. 1 písm. b), § 4 odst. 2, § 6, § 77 odst. 1 písm. a), § 79 odst. 5 písm. c).
- Vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, § 7.

Doplňující poznámky

Registrace VKP a rušení této registrace probíhá podle § 6 zákona č. 114/1992 Sb. a § 7 vyhlášky č. 395/1992 Sb.

Přehled o registrovaných VKP v území má územně příslušný pověřený obecní úřad, který registraci provádí, případně i stavební úřad a úřad územního plánování.

Stav k 1. 1. 2026

L 5.2.102 Územní systém ekologické stability (ÚSES)

Objekt limitování

Územní systém ekologické stability krajiny (ÚSES) je definován jako vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu. Rozlišuje se místní, regionální a nadregionální systém ekologické stability.

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: **12**.

Důvody limitování

Ochrana krajinné struktury zajišťující uchování a reprodukci přírodního bohatství, příznivé působení na okolní méně stabilní části krajiny a vytvoření základů pro mnohostranné využívání krajiny.

Vyjádření limitu

A) Závazné vymezení ÚSES v územně plánovací dokumentaci (ÚPD), vydaném územním rozhodnutím, schválených komplexních pozemkových úpravách a přijatém lesním hospodářském plánu:

1. **Nadregionální a regionální ÚSES** – vymezen v zásadách územního rozvoje krajů (ZÚR) s upřesněním v územních plánech, v regulačních plánech nebo v územních rozhodnutích, případně komplexních pozemkových úpravách;
2. **Místní ÚSES** – vymezen v územních plánech, v regulačních plánech nebo v územních rozhodnutích, případně komplexních pozemkových úpravách, přijatém lesním hospodářském plánu.

Poskytovatelem těchto ÚSES (údaj o území náležející mezi jevy sledované v územně analytických podkladech) je pořizovatel ÚPD, stavební úřad nebo pozemkový úřad.

B) Nezávazné, tj. koncepční vymezení ÚSES – navrhovaný **záměr** na upřesnění nebo změnu vymezení ÚSES (např. v plánech ÚSES, v revidovaném generelu ÚSES) poskytnutý do územně analytických podkladů.

Poskytovatelem těchto ÚSES je orgán ochrany přírody (obecní úřad obce s rozšířenou působností, krajský úřad, Ministerstvo životního prostředí prostřednictvím Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, správa národního parku, újezdní úřad).

Vymezení systému ekologické stability zajišťujícího uchování a reprodukci přírodního bohatství, příznivé působení na okolní méně stabilní části krajiny a vytvoření základů pro mnohostranné využívání krajiny stanoví a jeho hodnocení provádějí orgány územního plánování a ochrany přírody ve spolupráci s orgány vodohospodářskými, ochrany zemědělského půdního fondu a státní správy lesního hospodářství – dotčené orgány.

Ochrana systému ekologické stability je povinností všech vlastníků a uživatelů pozemků tvořících jeho základ. Jeho vytváření je veřejným zájmem, na kterém se podílejí vlastníci pozemků, obce i stát.

Na území nadregionálních biocenter ÚSES nelze vymezit akcelerační oblast.

Právní předpisy

- Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, § 3 odst. 1 písm. a), § 4 odst. 1, § 77, § 77a, § 79.
- Vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, § 1 až § 6.

- Zákon č. 249/2025 Sb., o urychlení využívání některých obnovitelných zdrojů energie a o změně souvisejících zákonů (zákon o urychlení využívání obnovitelných zdrojů energie), § 2, § 4.
- Nařízení vlády č. 507/2025 Sb., o stanovení území, na kterých nelze vymezovat akcelerační oblasti, § 2.

Metodiky

- Metodická pomůcka pro vyjasnění kompetencí v problematice územních systémů ekologické stability, Věstník MŽP, částka 8, srpen 2012.
- Metodika vymezování územního systému ekologické stability. Metodický podklad pro zpracování plánů územního systému ekologické stability v rámci PO4 OPŽP 2014–2020 (aktivity 4.1.1 a 4. 3. 2). Věstník MŽP, částka 5, květen 2017.
- Löw, Jiří a kol. *Rukověť projektanta místního územního systému ekologické stability. Metodika pro zpracování dokumentace*. Brno: Doplněk, 1995. 122 s.

Doplňující poznámky

Vymezení ÚSES pro ÚPD, komplexní pozemkové úpravy i lesní hospodářské plány provádí vždy autorizovaný projektant územních systémů ekologické stability, který je zodpovědný za správnost vymezení či upřesnění v souladu s metodickými principy vymezování ÚSES.

Záměry k zapracování do ÚPD (např. na vymezení ÚSES, na upřesnění ÚSES, výjimečně na řádně odůvodněnou změnu vymezení ÚSES) se poskytují (bezodkladně po jejich vzniku) do územně plánovacího podkladu, kterým jsou od 1. 1. 2007 **územně analytické podklady obcí a krajů**. V rámci aktualizace územně analytických podkladů jsou tyto záměry prověřeny v rozboru udržitelného rozvoje území a určeny jako problémy k řešení v ÚPD. Výjimečně je možné uplatnit záměry na upřesnění ÚSES i do samotného procesu pořizování ÚPD.

V případě pořizování nového územního plánu je nezbytné, aby orgán ochrany přírody do nových územních plánů uplatnil znovu všechny požadavky z hlediska ochrany přírody a krajiny, tedy i ÚSES. Z tohoto důvodu je třeba, aby orgán ochrany přírody průběžně aktualizoval a poskytoval koncepční návrh vymezení ÚSES jako podklad pro územně analytické podklady údaje o ÚSES a požadoval jejich zapracování do územních plánů v rámci požadavků dotčených orgánů při zadání územních plánů, případně ve zprávě o uplatňování územního plánu či zásad územního rozvoje.

Potřebné je vymezovat ÚSES tak, aby byly dodrženy platné metodické postupy a zajištěna provázanost systému ÚSES jako celku. V co největší míře musí být vymezen na plochách přírodních či plochách, kde nedochází ke střetu se stávajícími funkcemi území či schválenými záměry, přitom musí být zvažovány oprávněné zájmy uživatelů území. V rámci upřesňování ÚSES je vhodné vyjmout zastavěné území a zastavitelné plochy (dle platné ÚPD), které nemají z hlediska fungování ÚSES potenciál stát se do budoucna funkční součástí ÚSES.

Specifika vymezování ÚSES v základních typech krajinného prostředí jsou popsána v kapitole 9 Metodiky vymezování ÚSES. Jedná se o vymezování ÚSES:

- v urbanizovaných územích,
- v lesních komplexech,
- v územích s převládajícím zemědělským využitím,
- ve vztahu k povrchovým vodám.

Akcelerační oblastí je oblast vymezená za účelem urychlení využití obnovitelného zdroje energie.

Stav k 1. 1. 2026

L 5.2.103 Ochrana krajinného rázu

Objekt limitování

Krajinný ráz, což je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti.

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: **23**.

Důvody limitování

Ochrana krajinného rázu v daném území nebo oblasti před činnostmi snižujícími jeho estetickou a přírodní hodnotu.

Zásahy do krajinného rázu, zejména umísťování a povolování staveb, mohou být prováděny pouze s ohledem na:

- zachování významných krajinných prvků,
- zachování zvláště chráněných území,
- zachování kulturních dominant krajiny,
- harmonické měřítko
- a vztahy v krajině.

Pro ochranu krajinného rázu je vzhledem k vícedisciplinárnímu charakteru tohoto institutu ochrany nutná úzká spolupráce orgánů ochrany přírody, památkové péče a územního plánování.

Vyjádření limitu

K umísťování a povolování staveb a k jiným činnostem, které by mohly snížit nebo změnit krajinný ráz, je nezbytný souhlas orgánu ochrany přírody.

Tímto orgánem je obecní úřad obce s rozšířenou působností, krajský úřad, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, správa národního parku a újezdni úřad, vždy podle své územní působnosti.

Podrobnosti ochrany krajinného rázu může stanovit Ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem.

Krajinný ráz se neposuzuje v zastavěném území a v zastavitelných plochách, pro které je územním plánem nebo regulačním plánem stanoveno plošné a prostorové uspořádání a podmínky ochrany krajinného rázu dohodnuté s orgánem ochrany přírody.

Krajinný ráz se dále neposuzuje v případech umísťování a povolování staveb anténních stožárů včetně antén rádiových zařízení nebo rádiových směrových spojů veřejné komunikační sítě a souvisejících elektronických komunikačních zařízení, pokud dosahují výšky maximálně 50 metrů a slouží k plnění podmínek podle § 22 odst. 2 písm. c) zákona o elektronických komunikacích.

Právní předpisy

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, § 12, § 77 odst. 1 písm. k) a odst. 4, § 77a odst. 3, § 78 odst. 1 a 2, § 78a odst. 1.
- Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Metodiky

- Metodický pokyn MŽP, odboru obecné ochrany přírody a krajiny, ve spolupráci s MMR, odborem územního plánování, k uplatňování § 12 odst. 4 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, Věstník MŽP, částka 9, září 2017.

Doplňující poznámky

K ochraně krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami, který není zvláště chráněn podle části třetí zákona č. 114/1992 Sb., může orgán ochrany přírody (krajský

úřad) zřídit obecně závazným právním předpisem (nařízením) přírodní park a stanovit omezení takového využití území, které by znamenalo zničení, poškození nebo rušení stavu tohoto území.

Stav k 1. 1. 2026

L 5.2.104 Přírodní park

Objekt limitování

Orgánem ochrany přírody vymezené území s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami.

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: **22**.

Důvody limitování

Ochrana krajinného rázu.

Vyjádření limitu

K ochraně krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami, který není zvláště chráněn podle části třetí zákona č. 114/1992 Sb., může orgán ochrany přírody zřídit obecně závazným právním předpisem přírodní park a stanovit omezení takového využití území, které by znamenalo zničení, poškození nebo rušení stavu tohoto území.

Přírodní parky zřizují krajské úřady obecně závazným právním předpisem (nařízením) a zajišťují péči o ně.

Právní předpisy

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, § 12 odst. 3, § 77a odst. 2.

Stav k 1. 1. 2026

L 5.2.105 Přechodně chráněná plocha

Objekt limitování

Přechodně chráněnými plochami se rozumí území s dočasným nebo nepředvídaným výskytem významných rostlinných nebo živočišných druhů, nerostů nebo paleontologických nálezů. Přechodně chráněnou plochu lze vyhlásit také z jiných vážných důvodů, zejména vědeckých, studijních nebo informačních.

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: **14**.

Důvody limitování

Ochrana území s výskytem významných rostlinných nebo živočišných druhů, nerostů nebo paleontologických nálezů.

Vyřádění limitu

Přechodně chráněná plocha se vyhlašuje na předem stanovenou dobu, případně na opakované období, např. dobu hnízdění.

V opatření obecné povahy o jejím vyhlášení se omezí takové využití území, které by znamenalo zničení, poškození nebo rušení vývoje předmětu ochrany.

Právní předpisy

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, § 13, § 77 odst. 1 písm. l), § 77a odst. 4 písm. c).

Doplňující poznámky

Přechodně chráněnou plochu vyhlašuje příslušný orgán ochrany přírody (obecní úřad obce s rozšířenou působností, případně krajský úřad).

Stav k 1. 1. 2026

Jiné požadavky právních předpisů na území

P 5.2.106 Dřeviny rostoucí mimo les

Objekt požadavku

Dřeviny (stromy a keře) rostoucí jednotlivě nebo ve skupinách ve volné krajině i v obcích na pozemcích mimo lesní pozemky.

Důvody požadavku

Ochrana dřevinné vegetace.

Popis požadavku

Tyto dřeviny jsou chráněny před poškozováním a ničením. Péče o dřeviny je povinností vlastníků. Ke kácení dřevin je nezbytné povolení orgánu ochrany přírody.

Další podrobnosti vztahující se k povolení ke kácení a k případným náhradním výsadbám a odvodům stanovují § 8 a § 9 zákona č. 114/1992 Sb. a § 1 až § 5 vyhlášky č. 189/2013 Sb. (viz Právní předpisy). Přísnější ochrana je stanovena u památných stromů (viz samostatný limit L 5.3.103).

Obecní úřady ve svém správním obvodu, nejde-li o území národních parků, národních přírodních rezervací, národních přírodních památek, přírodních rezervací, přírodních památek a ochranných pásem těchto zvláště chráněných území,

- povolují kácení dřevin a
- ukládají náhradní výsadbu.

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností ve svém správním obvodu, není-li příslušný jiný orgán ochrany přírody, přijímají oznámení o kácení dřevin a rozhodují o pozastavení, omezení nebo zákazu kácení dřevin podle § 8 odst. 2 a 4 zákona č. 114/1992 Sb.

Krajské úřady na území přírodních rezervací, přírodních památek a ochranných pásem těchto zvláště chráněných území vykonávají státní správu v ochraně přírody a krajiny v rozsahu působnosti obecních úřadů a obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, není-li podle zákona č. 114/1992 Sb. příslušný jiný orgán ochrany přírody.

Správy národních parků na území národních parků a jejich ochranných pásem vykonávají státní správu v ochraně přírody a krajiny, není-li příslušný jiný orgán ochrany přírody.

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR na území chráněných krajinných oblastí a dále na území národních přírodních rezervací, národních přírodních památek a ochranných pásmech těchto zvláště chráněných území vykonává státní správu v ochraně přírody a krajiny, není-li příslušný jiný orgán ochrany přírody.

Ukazatele a číselné hodnoty

Pojmy vymezené vyhláškou č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení:

- zapojeným porostem dřevin se rozumí porost dřevin, v němž se jejich nadzemní části vzájemně dotýkají, prorůstají nebo překrývají, a obvod kmene jednotlivých dřevin měřený ve výšce 130 cm nad zemí nepřesahuje 80 cm;
- společenskými funkcemi dřeviny se rozumí soubor funkcí dřeviny ovlivňujících životní prostředí člověka, jako je snižování prašnosti, tlumení hluku či zlepšování mikroklimatu; mezi společenské funkce patří také funkce estetická, včetně působení dřevin na krajinný ráz a ráz urbanizovaného prostředí;
- stromořadím se rozumí souvislá řada nejméně deseti stromů s pravidelnými rozestupy; chybí-li v některém úseku souvislé řady nejméně deseti stromů některý strom, je i tento úsek považován za součást stromořadí; za stromořadí se nepovažují stromy rostoucí v ovocných sadech, školkách a porostech energetických dřevin nebo vánočních stromků;

- nedovolenými zásahy do dřevin se rozumí takové poškozování nebo ničení dřevin, které způsobí podstatné nebo trvalé snížení jejich ekologických nebo společenských funkcí nebo bezprostředně či následně způsobí jejich odumření;
- o nedovolený zásah se nejedná, pokud je prováděn za účelem zachování nebo zlepšení některé z funkcí dřeviny, v rámci péče o zvláště chráněný druh rostliny nebo živočicha, v rámci péče o zvláště chráněné území prováděné v souladu s plánem péče nebo zásadami péče anebo v rámci péče o evropsky významnou lokalitu nebo ptačí oblast prováděné v souladu se souhrnem doporučených opatření.

Právní předpisy

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, § 3, § 7, § 8, § 9, § 76 odst. 1, § 77 odst. 1 písm. i), § 77a odst. 3, § 78 odst. 1, 2 a 6.
- Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení, ve znění pozdějších předpisů, § 1 až § 5.

Metodiky

- Metodické doporučení Ministerstva životního prostředí, odboru obecné ochrany přírody a krajiny, k aplikaci některých ustanovení vyhlášky Ministerstva životního prostředí č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení, ve znění pozdějších předpisů, Věstník MŽP, částka 1, leden 2015.
- Metodická instrukce odboru adaptace krajiny na klimatickou změnu a odboru legislativního MŽP k aplikaci § 8 a § 9 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOPK“) upravující povolení ke kácení dřevin rostoucích mimo les a ukládání náhradní výsadby, Věstník MŽP, částka 3, duben 2022.

Doplňující poznámky

Ke kácení dřevin, rostoucích mimo les, je nezbytné povolení orgánu ochrany přírody.

Povolení není třeba ke kácení dřevin

- z důvodů pěstebních (obnova porostů nebo provádění výchovné probírky porostů), při údržbě břehových porostů prováděné při správě vodních toků, k odstraňování dřevin v ochranném pásmu zařízení elektrizační a plynárenské soustavy prováděném při provozování těchto soustav, k odstraňování dřevin v ochranném pásmu zařízení pro rozvod tepelné energie prováděném při provozování těchto zařízení, k odstraňování dřevin za účelem zajištění provozuschopnosti železniční dráhy nebo zajištění plynulé a bezpečné drážní dopravy na této dráze a z důvodů zdravotních. Kácení z těchto důvodů musí být oznámeno písemně nejméně 15 dnů předem orgánu ochrany přírody, který je může pozastavit, omezit nebo zakázat, pokud odporuje požadavkům na ochranu dřevin; v případě odstraňování dřevin za účelem zajištění provozuschopnosti železniční dráhy nebo zajištění plynulé a bezpečné drážní dopravy na této dráze tak může učinit jen na základě závazného stanoviska drážního správního úřadu;
- za předpokladu, že dřeviny nejsou součástí významného krajinného prvku, náhradní výsadby nebo stromořadí
 - pro dřeviny o obvodu kmene do 80 cm měřeného ve výšce 130 cm nad zemí,
 - pro zapojené porosty dřevin, pokud celková plocha kácených zapojených porostů dřevin nepřesahuje 40 m²,
 - pro porosty energetických dřevin nebo vánočních stromků zpravidla jednoho druhu, pěstovaných pro dosažení rychlé a vysoké produkce stromků nebo dřevní hmoty a s produkčním cyklem mezi sklizněmi do 10 let,
 - pro ovocné dřeviny rostoucí na pozemcích v zastavěném území evidovaných v katastru nemovitostí jako druh pozemku zahrada nebo zastavěná plocha a nádvoří;

- je-li jejich stavem zřejmě a bezprostředně ohrožen život či zdraví nebo hrozí-li škoda značného rozsahu, kácení provedené za těchto podmínek musí být oznámeno orgánu ochrany přírody do 15 dnů od jeho provedení.

Stav k 1. 1. 2026

Objekt požadavku

Jeskyně jsou podzemní prostory vzniklé působením přírodních sil, včetně jejich výplní a přírodních jevů v nich.

Důvody požadavku

Ochrana před ničením, poškozováním a upravováním jeskyní nebo před jinými změnami jejich dochovaného stavu. Takové činnosti zákon zakazuje. Stejně ochrany jako jeskyně požívají i přírodní jevy na povrchu (např. krasové závrtý, škrapy, ponory a vývěry krasových vod), které s jeskyněmi souvisejí.

Popis požadavku

Výjimku z uvedeného zákazu může udělit orgán ochrany přírody, kterým je krajský úřad, pouze v případech, kdy je to v zájmu ochrany jeskyně nebo z důvodu převažujícího veřejného zájmu. Pro průzkum a výzkum jeskyní je třeba povolení téhož orgánu ochrany přírody.

Správy národních parků na území národních parků a jejich ochranných pásmech vykonávají státní správu v ochraně přírody a krajiny, není-li příslušný jiný orgán ochrany přírody.

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR na území chráněných krajinných oblastí a dále na území národních přírodních rezervací, národních přírodních památek a ochranných pásmech těchto zvláště chráněných území vykonává státní správu v ochraně přírody a krajiny, není-li příslušný jiný orgán ochrany přírody.

Právní předpisy

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, § 10, § 77a odst. 4 písm. b), § 78 odst. 1, 2 a 4, § 79.

Doplňující poznámky

Pokud dojde při dobývání nerostných surovin nebo při provádění geologických prací ke zjištění jeskyně, musí být tato skutečnost bezodkladně oznámena orgánu ochrany přírody a pořízena dokumentace o jeskyni.

Stav k 1. 1. 2026

Objekt požadavku

Paleontologické nálezy jako věci, které jsou významným dokladem nebo pozůstatkem života v geologické minulosti a jeho vývoje do současnosti.

Důvody požadavku

Ochrana paleontologických nálezů před zničením, poškozením nebo odcizením a ochrana jejich dokumentace.

Popis požadavku

Kdo učiní paleontologický nález, který sám rozpozná, je povinen zajistit jeho ochranu před zničením, poškozením nebo odcizením a opatřit jej údaji o nálezových okolnostech, zejména místě nálezu.

Nepředvídaný archeologický nebo paleontologický nález je **stavebník** povinen neprodleně oznámit stavebnímu úřadu a zároveň učinit opatření nezbytná k tomu, aby nález nebyl poškozen nebo zničen a práce v místě nálezu přerušit.

Na základě oznámení nálezu může stavební úřad v součinnosti s dotčeným orgánem ve veřejném zájmu provést nové řízení a vydat nové povolení záměru.

Ministerstvo kultury může z podnětu dotčeného orgánu státní památkové péče rozhodnout, že jde o nález mimořádného významu, a z moci úřední jej prohlásí za kulturní památku. Ministerstvo kultury do 30 dnů od podání podnětu informuje stavební úřad o svém postupu, a popřípadě stanoví požadavky na změnu nebo zrušení vydaného rozhodnutí o povolení stavby.

Vlastník pozemku, na němž byl paleontologický nález učiněn, nebo ten, kdo vykonává činnosti, při nichž k nálezu došlo, je povinen:

- umožnit na žádost orgánu ochrany přírody osobám tímto orgánem pověřeným provedení záchranného paleontologického výzkumu a po dobu jeho konání, nejdéle však po dobu osmi dnů od ohlášení nálezu, nedohodnou-li se strany jinak, zdržet se na místě nálezu činnosti, která by mohla vést k jeho zničení či poškození,
- po ukončení záchranného paleontologického výzkumu musí osobám pověřeným orgánem ochrany přírody umožnit provádět paleontologický dohled nad dalšími pracemi.

Vývoz paleontologických nálezů je povolen jen se souhlasem orgánu ochrany přírody (Ministerstvo životního prostředí).

Právní předpisy

- Zákon č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, § 3, § 11, § 77 odst. 1 písm. j), § 79 odst. 3 písm. g).
- Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů, § 266.

Stav k 1. 1. 2026

5.3 DALŠÍ LIMITY NA ÚSEKU OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY

Limity využití území

L 5.3.101 Evropsky významná lokalita

Objekt limitování

Lokality, které v biogeografické oblasti nebo oblastech, k nimž náleží, významně přispívají

- a) k zachování nebo obnově příznivého stavu alespoň jednoho typu evropských stanovišť nebo alespoň jednoho evropsky významného druhu z hlediska jejich ochrany, nebo
- b) k udržení biologické rozmanitosti biogeografické oblasti.

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: **16**.

Důvody limitování

Ochrana přírodních stanovišť a druhů v zájmu Evropských společenství.

Vyjádření limitu

Lokality, které budou zařazeny do národního seznamu, stanoví vláda nařízením.

Předběžná ochrana evropsky významných lokalit

Poškození evropsky významné lokality zařazené do národního seznamu a sporné lokality je zakázáno. Výjimku z tohoto zákazu může udělit orgán ochrany přírody pouze z naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu.

Předběžná ochrana lokalit podle předcházejícího odstavce přestává platit dnem následujícím po dni jejich vyhlášení podle § 45c odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb. za evropsky významnou lokalitu zařazenou do evropského seznamu, nebo po zveřejnění v přehledu evropsky významných lokalit, které nebyly zařazeny do evropského seznamu, vyhlášeném Ministerstvem životního prostředí formou sdělení ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv.

Ochrana evropsky významných lokalit

Evropsky významné lokality zařazené do evropského seznamu vyhlásí vláda nařízením.

Evropsky významné lokality vyhlášené podle předcházejícího odstavce jsou chráněny před poškozením a ničením. Využívají se pouze tak, aby nedošlo k závažnému nebo nevratnému poškození nebo ke zničení evropských stanovišť anebo stanovišť evropsky významných druhů vyžadujících územní ochranu tvořících jejich předmět ochrany a aby nebyla narušena jejich celistvost. K zásahům, které by mohly vést k takovým nežádoucím důsledkům, si musí ten, kdo tyto zásahy zamýšlí, předem opatřit souhlas orgánu ochrany přírody.

Po zařazení do základní ochrany EVL, zřízení smluvní ochrany nebo vyhlášení za zvláště chráněná území tyto lokality požívají ochranu příslušnou těmito kategoriím.

K záměrům a koncepcím, které by mohly mít významný vliv na předmět ochrany nebo celistvosti evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti, je nutné si opatřit stanovisko podle § 45i zákona č. 114/1992 Sb. Pokud orgán ochrany přírody významný vliv nevyhloučí, musí být záměr nebo koncepce předmětem posouzení vlivu na území Natura 2000, které se provádí postupem podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. V případě politiky územního rozvoje a územně plánovací dokumentace (vyjma regulačního plánu) se při posuzování postupuje podle stavebního zákona.

Jde-li o významný negativní vliv na lokalitu s prioritními typy stanovišť nebo prioritními druhy, lze koncepci nebo záměr schválit jen z důvodů týkajících se veřejného zdraví, veřejné bezpečnosti nebo příznivých důsledků nesporného významu pro životní prostředí. Jiné naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu mohou být důvodem ke schválení jen v souladu se stanoviskem Evropské komise.

Právní předpisy

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, § 3 odst. 1 písm. q), r), s), t), u), § 45a až § 45d, § 45g až § 45i, § 77a odst. 3 a odst. 4 písm. l), m), o), § 78, § 78a, § 79.
- Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- Nařízení vlády č. 318/2013 Sb., o stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit, ve znění pozdějších předpisů.
- Nařízení vlády č. 187/2018 Sb., o vyhlášení evropsky významných lokalit zařazených do evropského seznamu, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 10a, § 10i.
- Vyhláška č. 142/2018 Sb., o náležitostech posouzení a hodnocení podle zákona o ochraně přírody a krajiny a zákona o urychlení využívání obnovitelných zdrojů energie.

Doplňující poznámky

Dotčeným orgánem jsou krajské úřady, správy národních parků, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a újezdní úřady, vždy podle své územní působnosti.

Stav k 1. 1. 2026

Objekt limitování

Ptačí oblasti jsou území nejvhodnější pro ochranu z hlediska výskytu, stavu a početnosti populací těch druhů ptáků vyskytujících se na území České republiky a stanovených právními předpisy Evropských společenství, které stanovila vláda ČR nařízením.

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: **16**.

Důvody limitování

Ochrana ptačích druhů v zájmu Evropských společenství.

Vyjádření limitu

Ptačí oblasti vymezí vláda nařízením s cílem zajistit přežití druhů ptáků vyskytujících se na území České republiky a stanovených právními předpisy Evropských společenství a rozmnožování v jejich areálu rozšíření, přičemž vezme v úvahu požadavky těchto druhů na ochranu.

K záměrům a koncepcím, které by mohly mít významný vliv na předmět ochrany nebo celistvosti evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti, je nutné si opatřit stanovisko podle § 45i zákona č. 114/1992 Sb. Pokud orgán ochrany přírody významný vliv nevyloučí, musí být záměr nebo koncepce předmětem posouzení vlivu na území Natura 2000, které se provádí postupem podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. V případě politiky územního rozvoje a územně plánovací dokumentace (vyjma regulačního plánu) se při posuzování postupuje podle stavebního zákona.

Jde-li o významný negativní vliv na lokalitu s prioritními typy stanovišť nebo prioritními druhy, lze koncepci nebo záměr schválit jen z důvodů týkajících se veřejného zdraví, veřejné bezpečnosti nebo příznivých důsledků nesporného významu pro životní prostředí. Jiné naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu mohou být důvodem ke schválení jen v souladu se stanoviskem Evropské komise.

Právní předpisy

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, § 3 odst. 1 písm. r), s), t), u), § 45e až § 45i, § 77a odst. 3 a odst. 4 písm. n), o), § 78, § 78a, § 79.
- Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 10a, § 10i.
- Vyhláška č. 142/2018 Sb., o náležitostech posouzení a hodnocení podle zákona o ochraně přírody a krajiny a zákona o urychlení využívání obnovitelných zdrojů energie.

Doplňující poznámky

Vymezení ptačích oblastí na území, které není dosud zvláště chráněno, je možné pouze po projednání s dotčenými kraji a obcemi. O způsobu hospodaření v ptačích oblastech je možno s vlastníkem nebo nájemcem pozemku uzavřít smlouvu. Ve zřizovacím nařízení vlády mohou být stanoveny činnosti, pro jejichž realizaci je třeba souhlasu příslušného orgánu ochrany přírody (krajské úřady, správy národních parků, Agentury ochrany přírody a krajiny ČR a újezdní úřady, vždy podle své územní působnosti).

Stav k 1. 1. 2026

L 5.3.103 Památné stromy

Objekt limitování

Mimořádně významné stromy, jejich skupiny a stromořadí.

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: **11**.

Důvody limitování

Ochrana památných stromů jako významných prvků území před ohrožením.

Vyjádření limitu

Památné stromy je zakázáno poškozovat, ničit a rušit v přirozeném vývoji. Jejich ošetřování je prováděno se souhlasem orgánu, který ochranu vyhlásil.

Je-li třeba památné stromy zabezpečit před škodlivými vlivy z okolí, vymezí pro ně orgán ochrany přírody, který je vyhlásil, ochranné pásmo, ve kterém lze stanovené činnosti a zásahy provádět jen s předchozím souhlasem orgánu ochrany přírody. Pokud tak neučiní, má každý strom **základní ochranné pásmo ve tvaru kruhu o poloměru desetinásobku průměru kmene měřeného ve výši 130 cm nad zemí**. V tomto pásmu není dovolena žádná pro památný strom škodlivá činnost, například výstavba, terénní úpravy, odvodňování, chemizace.

Památné stromy a jejich ochranná pásma vyhláší obecní úřad obce s rozšířenou působností rozhodnutím, případně další orgány ochrany přírody.

Ochrana památného stromu může být zřízena i smluvně.

Právní předpisy

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, § 39, § 46, § 77 odst. 1 písm. m), § 79.

Stav k 1. 1. 2026

5.4 POZEMKY URČENÉ K PLNĚNÍ FUNKCÍ LESA

Limity využití území

L 5.4.101 Pozemky určené k plnění funkcí lesa

Objekt limitování

Pozemky určené k plnění funkcí lesa:

- a) **lesní pozemky** – pozemky s lesními porosty a plochy, na nichž byly lesní porosty odstraněny za účelem obnovy, lesní průseky a nezpevněné lesní cesty, nejsou-li širší než 5 m, a pozemky, na nichž byly lesní porosty dočasně odstraněny na základě rozhodnutí orgánu státní správy lesů,
- b) **jiné pozemky** – zpevněné lesní cesty, vodní plochy o rozloze do 2 ha, ostatní plochy, semenné sady, lesní školky, pozemky nad horní hranicí dřevinné vegetace (hole), s výjimkou pozemků zastavěných a jejich příjezdních komunikací, lesní loučky, lesní pastviny, políčka a okusové plochy pro zvěř, pokud nejsou součástí zemědělského půdního fondu a jestliže s lesem souvisejí nebo slouží lesnímu hospodářství.

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: **25**.

Důvody limitování

Zachování lesa (lesních porostů a pozemků určených k plnění funkcí lesa) pro plnění všech jeho funkcí.

Vyřádření limitu

Využití pozemků určených k plnění funkcí lesa k jiným účelům je zakázáno. O výjimce z tohoto zákazu může rozhodnout orgán státní správy lesů na základě žádosti vlastníka lesa nebo toho, v jehož zájmu má být výjimka vydána. Výjimku lze udělit jen, pokud jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem plnění funkcí lesa.

Vlastník lesa je povinen usilovat o zachování produkčních a mimoprodukčních funkcí lesa a genofondu lesních dřevin.

Projektanti nebo pořizovatelé územně plánovací dokumentace, návrhů na stanovení dobývacích prostorů a zpracovatelé dokumentací staveb jsou povinni dbát zachování lesa, navrhnout a zdůvodnit taková řešení, která jsou z hlediska zachování lesa, ochrany životního prostředí a ostatních celospolečenských zájmů nejvhodnější. Jsou povinni provést vyhodnocení předpokládaných důsledků navrhovaného řešení, navrhnout alternativní řešení, způsob následné rekultivace a uspořádání území po dokončení stavby.

Dotýká-li se řízení podle jiných právních předpisů (např. zákon č. 283/2021 Sb.) zájmů chráněných zákonem č. 289/1995 Sb., rozhodne správní orgán příslušný podle jiného právního předpisu jen se závazným stanoviskem orgánu státní správy lesů, ve kterém lze stanovit podmínky v zájmu ochrany lesa.

Odnětí pozemků a omezení jejich využívání

Odnětí pozemků plnění funkcí lesa nebo omezení využívání pozemků pro plnění funkcí lesa pro nové stavby na pozemcích určených k plnění funkcí lesa musí být v souladu se schválenou územně plánovací dokumentací. V lesích ochranných a v lesích zvláštního určení nesmí nové stavby narušit plnění funkcí, pro které byly tyto lesy zařazeny do kategorie lesů ochranných nebo lesů zvláštního určení.

Krajský úřad mimo jiné rozhoduje:

- o odnětí lesních pozemků plnění funkcí lesa nebo o omezení jejich využívání pro plnění funkcí lesa o výměře **1 ha a více**.

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností mimo jiné rozhodují:

- o odnětí lesních pozemků plnění funkcí lesa nebo o omezení jejich využívání pro plnění funkcí lesa **do výměry 1 ha**,
- o pochybnostech, zda jde o pozemky určené k plnění funkcí lesa (bez ohledu na velikost pozemku).

Odnětí nebo omezení může být trvalé nebo dočasné.

K trvalému omezení využívání pozemků pro plnění funkcí lesa dochází mj. dnem vzniku ochranného pásma zařízení elektrizační soustavy a plynárenského zařízení (zákon č. 458/2000 Sb.) v rozsahu tohoto ochranného pásma.

Na území pozemků určených k plnění funkcí lesa nelze vymezit akcelerační oblast pro výrobní elektřiny využívající energii slunečního záření.

Na území pozemků určených k plnění funkcí lesa zařazených do kategorie lesů ochranných a lesů zvláštního určení (§ 7 a § 8 zákona č. 289/1995 Sb.) nelze vymezit akcelerační oblast pro výrobní elektřiny využívající energii větru.

Právní předpisy

- Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 2, § 3, § 7, § 8, § 11, § 13, § 14, § 15, § 16, § 20, § 48, § 48a.
- Vyhláška č. 77/1996 Sb., o náležitostech žádosti o odnětí nebo omezení a podrobnostech o ochraně pozemků, určených k plnění funkcí lesa, ve znění vyhlášky č. 393/2025 Sb., § 1.
- Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, § 78 odst. 17.
- Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 46, § 68.
- Zákon č. 249/2025 Sb., o urychlení využívání některých obnovitelných zdrojů energie a o změně souvisejících zákonů (zákon o urychlení využívání obnovitelných zdrojů energie), § 2, § 4.
- Nařízení vlády č. 507/2025 Sb., o stanovení území, na kterých nelze vymezovat akcelerační oblasti, § 3, § 4.

Doplňující poznámky

V lesích je kromě jiného zakázáno provádět terénní úpravy, narušovat půdní kryt, budovat chodníky, stavět oplocení a jiné objekty. (Vlastník lesa může povolit výjimku z těchto zakázaných činností.)

O odnětí pozemků plnění funkcí lesa nebo omezení využívání pozemků pro plnění funkcí lesa rozhodne ten orgán státní správy lesů, v jehož správním obvodu se dotčené pozemky nebo jejich převážná část nacházejí.

U dočasného záboru je součástí žádosti o odnětí pozemků plnění funkcí lesa nebo omezení využívání pozemků pro plnění funkcí lesa návrh plánu rekultivace, pokud je nezbytný.

Akcelerační oblastí je oblast vymezená za účelem urychlení využití obnovitelného zdroje energie.

Stav k 1. 1. 2026

L 5.4.102 Pozemky do vzdálenosti 30 m od okraje lesa

Objekt limitování

Pozemky do vzdálenosti 30 m od okraje lesa.

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: **25**.

Důvody limitování

Zachování produkčních a mimoprodukčních funkcí lesa.

Vyjádření limitu

Dotýká-li se řízení podle jiných právních předpisů (např. zákon č. 283/2021 Sb.) zájmů chráněných zákonem č. 289/1995 Sb., rozhodne správní orgán příslušný podle jiného právního předpisu jen se závazným stanoviskem orgánu státní správy lesů, ve kterém lze stanovit podmínky v zájmu ochrany lesa. Toto závazné stanovisko je třeba i k dotčení pozemků do stanovené vzdálenosti od okraje lesa.

Ukazatele a číselné hodnoty

Závazné stanovisko orgánu státní správy lesů (viz „Vyjádření limitu“) je třeba k dotčení pozemků do vzdálenosti **30 m od okraje lesa**.

Právní předpisy

- Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 14.
- Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Stav k 1. 1. 2026

Jiné informace o území

IÚ 5.4.103 Kategorizace lesů

Objekt informace

Lesní porosty s jejich prostředím a pozemky určené k plnění funkcí lesa.

Vazba informace na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: **25**.

Důvody sledování informace

Uplatnění veřejných zájmů prostřednictvím kategorizace lesů.

Vyjádření informace

Lesy se člení podle převažujících funkcí do tří kategorií, a to na lesy ochranné, lesy zvláštního určení a lesy hospodářské.

Do kategorie **lesů ochranných** se zařazují

- lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích,
- vysokohorské lesy pod hranicí stromové vegetace chránící níže položené lesy a lesy na exponovaných hřebenech,
- lesy v klečovém a alpinském lesním vegetačním stupni.

Lesy zvláštního určení jsou lesy, které nejsou lesy ochrannými a nacházejí se

- v ochranných pásmech vodního zdroje I. stupně,
- v ochranných pásmech přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod,
- na území národních parků, prvních zón chráněných krajinných oblastí, národních přírodních rezervací, národních přírodních památek, přírodních rezervací a přírodních památek,
- na území kulturních památek a národních kulturních památek, nebo
- na pozemcích, které jsou objekty důležitými pro obranu státu podle zákona o zajišťování obrany České republiky („vojenský les“).

Do kategorie lesů zvláštního určení lze dále zařadit lesy, které nejsou lesy ochrannými, vykazují převažující mimoprodukční funkce, vlastník lesa ve prospěch těchto funkcí hospodaří a veřejný zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí nebo jiný oprávněný zájem na plnění mimoprodukčních funkcí lesa je u nich nadřazen funkcím produkčním – viz § 8 odst. 2 zákona č. 289/1995 Sb.

Lesy hospodářské jsou lesy, které nejsou zařazeny v kategorii lesů ochranných nebo lesů zvláštního určení.

O zařazení lesů do kategorie lesů ochranných a do kategorie lesů zvláštního určení a o vyřazení z těchto kategorií rozhoduje orgán státní správy lesů na návrh vlastníka lesa nebo z vlastního podnětu (z moci úřední). Tímto orgánem státní správy je krajský úřad, s výjimkou vojenských lesů, o jejichž zařazení do kategorie lesů ochranných a do kategorie lesů zvláštního určení rozhoduje Ministerstvo zemědělství.

Právní předpisy

- Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 6, § 7, § 8, § 9, § 48a, § 49.
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Doplňující poznámky

V lesích národních parků a jejich ochranných pásmech vykonává působnost krajského úřadu a Ministerstva zemědělství Ministerstvo životního prostředí, nestanoví-li zákon o ochraně přírody a krajiny jinak.

Stav k 1. 1. 2026

5.5 GEOLOGIE

Limity využití území

L 5.5.101 Výhradní ložiska

Objekt limitování

Nerostné bohatství, které tvoří ložiska vyhrazených nerostů a zásoby ložisek nevyhrazených nerostů, o nichž bylo před 21. 12. 1991 rozhodnuto příslušnými orgány státní správy, že jsou vhodná pro potřeby a rozvoj národního hospodářství (výhradní ložiska), včetně ložisek kritických nerostů.

Nerostné bohatství na území České republiky je ve vlastnictví České republiky.

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2004 Sb.:

- číslo jevu: **48**.

Důvody limitování

Ochrana výhradního ložiska jako neobnovitelného a nepřemístitelného přírodního nerostného zdroje proti znemožnění nebo ztížení jeho dobývání umístováním staveb a zařízení a prováděním jiných změn v území, které nesouvisejí s dobýváním a mohly by znamenat překážku jeho dobývání.

Vyjádření limitu

Vyhledávání, průzkum a dobývání výhradních ložisek jsou realizovány ve veřejném zájmu.

K včasnému zabezpečení ochrany nerostného bohatství jsou orgány územního plánování a projektanti územně plánovací dokumentace povinni při územně plánovací činnosti vycházet z podkladů o zjištěných a předpokládaných výhradních ložiskách poskytovaných jim Ministerstvem životního prostředí České republiky zejména prostřednictvím územně analytických podkladů; přitom postupují podle zvláštních předpisů a jsou povinni navrhnout řešení, které je z hlediska ochrany a využití nerostného bohatství a dalších horním zákonem chráněných obecných zájmů nejvýhodnější.

Orgány územního plánování a stavební úřady vycházejí při své činnosti z výsledků geologických prací s cílem zajistit v co největší míře ochranu zjištěných a předpokládaných ložisek nerostů a vytvářet podmínky pro jejich hospodárné využití. Ministerstvo životního prostředí poskytuje orgánům územního plánování informace o výsledcích geologických prací, které mohou mít vliv na vypracování územně plánovací dokumentace a na životní prostředí.

Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo průmyslu a obchodu a Český báňský úřad uplatňují stanoviska k územnímu rozvojovému plánu a k zásadám územního rozvoje z hlediska ochrany a využití nerostného bohatství. Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo průmyslu a obchodu a obvodní báňské úřady uplatňují stanoviska k územnímu plánu, regulačnímu plánu a územnímu opatření o stavební uzávěře z hlediska ochrany a využití nerostného bohatství. Ve stanovisku k územnímu rozvojovému plánu, zásadám územního rozvoje a územnímu plánu lze uplatnit požadavek na vymezení plochy těžby nerostů.

Právní předpisy

- Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 3, § 5, § 6, § 13, § 15, § 16, § 25, § 29.
- Zákon č. 62/1988 Sb., o geologických pracích, ve znění pozdějších předpisů, § 13.
- Vyhláška č. 369/2004 Sb., o projektování, provádění a vyhodnocování geologických prací, oznamování rizikových geofaktorů a o postupu při výpočtu zásob výhradních ložisek, ve znění vyhlášky č. 18/2009 Sb.

Doplňující poznámky

Informace o výhradních ložiskách lze získat na webovém portále Surovinový informační systém. Surovinový informační systém je součástí Geologického informačního systému České geologické služby.

Vyhrazené nerosty vymezuje § 3 odst. 1 zákona č. 44/1988 Sb.

Zásoby výhradního ložiska jsou zjištěné a ověřené množství vyhrazených nerostů ložiska nebo jeho části, odpovídající podmínkám využitelnosti, bez ohledu na ztráty při jeho dobývání.

Za výhradní ložiska se podle zákona č. 44/1988 Sb. považují i ložiska nevyhrazených nerostů, o nichž bylo před 21. 12. 1991 rozhodnuto příslušnými orgány státní správy, že jsou vhodná pro potřeby a rozvoj národního hospodářství.

Zjistí-li se vyhrazený nerost v množství a jakosti, které umožňují důvodně očekávat jeho nahromadění, vydá Ministerstvo životního prostředí osvědčení o výhradním ložisku.

Osvědčení o výhradním ložisku zašle Ministerstvo životního prostředí Ministerstvu průmyslu a obchodu, krajskému úřadu, obvodnímu báňskému úřadu, orgánu územního plánování, stavebnímu úřadu a organizaci, pro niž bylo provedeno vyhledávání nebo průzkum výhradního ložiska.

Ministerstvo životního prostředí vede evidenci osvědčení o výhradním ložisku a souhrnnou evidenci zásob výhradních ložisek. Ministerstvo životního prostředí může vedením těchto evidencí pověřit jím zřízenou státní příspěvkovou organizaci.

Způsob, náležitosti a formu vedení evidence zásob výhradních ložisek upraví Ministerstvo životního prostředí vyhláškou.

V rámci tohoto limitu jsou řešeny vyhrazené nerosty i nevyhrazené nerosty ve výhradních ložiscích.

Stav k 1. 7. 2025

L 5.5.101a Ložiska strategického významu

Objekt limitování

Nerostné bohatství, které tvoří vybraná ložiska kritických nerostů.

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: **48**.

Důvody limitování

Ochrana ložiska strategického významu jako neobnovitelného a nepřemístitelného přírodního zdroje kritických nerostů proti znemožnění nebo ztížení jeho dobývání umístováním staveb a zařízení a prováděním jiných změn v území, které nesouvisejí s dobýváním a mohly by znamenat překážku jeho dobývání.

Usnadnění přístupu k dobývání kritických nerostů.

Vyjádření limitu

Ložiskem strategického významu je ložisko kritických nerostů, které má mimořádný význam pro zajištění surovinové nebo energetické bezpečnosti státu nebo pro uskutečnění staveb podle zákona o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury.

Ložiska strategického významu stanoví vláda nařízením.

Vyhledávání, průzkum a dobývání výhradních ložisek jsou realizovány ve veřejném zájmu.

Na území ložiska strategického významu nelze vymezit akcelerační oblast.

Právní předpisy

- Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 3 odst. 3 až 5, § 6a, § 15, § 28b.
- Zákon č. 62/1988 Sb., o geologických pracích, ve znění pozdějších předpisů, § 13.
- Nařízení vlády č. 82/2025 Sb., o stanovení ložisek strategického významu v oblasti Cínovce a Horního Slavkova.
- Nařízení vlády č. 92/2025 Sb., o stanovení ložisek strategického významu v oblasti Chvaletic.
- Nařízení vlády č. 434/2025 Sb., o stanovení některých výhradních ložisek štěrkopísku ložisky strategického významu.
- Nařízení vlády č. 435/2025 Sb., o stanovení některých výhradních ložisek stavebního kamene ložisky strategického významu.
- Zákon č. 249/2025 Sb., o urychlení využívání některých obnovitelných zdrojů energie a o změně souvisejících zákonů (zákon o urychlení využívání obnovitelných zdrojů energie), § 2, § 4.
- Nařízení vlády č. 507/2025 Sb., o stanovení území, na kterých nelze vymezovat akcelerační oblasti, § 2.

Doplňující poznámky

Kritické nerosty jsou radioaktivní nerosty, všechny druhy ropy a hořlavého zemního plynu (uhlovodíky), nerosty, z nichž je možno průmyslově vyrábět kovy, vápenec, pokud je vhodný k chemicko-technologickému zpracování, nerosty, z nichž je možno průmyslově vyrábět prvky vzácných zemin a prvky s vlastnostmi polovodičů, a nevyhrazené nerosty stavebního kamene a štěrkopísku, nachází-li se tyto nevyhrazené nerosty na ložiskách, které se považují za výhradní.

V pochybnostech, zda některý nerost je nerostem kritickým vyhrazeným nebo nevyhrazeným, rozhodne Ministerstvo průmyslu a obchodu v dohodě s Ministerstvem životního prostředí České republiky.

K řízení o stanovení nebo změně dobývacího prostoru pro dobývání ložiska strategického významu je příslušný Český báňský úřad.

Zvláštní ustanovení o dobývacím prostoru pro dobývání ložiska strategického významu obsahuje § 28b zákona č. 44/1988 Sb.

Akcelerační oblastí je oblast vymezená za účelem urychlení využití obnovitelného zdroje energie.

V rámci tohoto limitu jsou řešeny vyhrazené nerosty i nevyhrazené nerosty ve výhradních ložiscích.

Stav k 1. 1. 2026

Objekt limitování

Zjištěné, ověřené a prozkoumané zásoby vyhrazených nerostů (včetně kritických nerostů) v množství a jakosti, umožňující vydat osvědčení o výhradním ložisku. (Až do vytěžení jejich zásob sem patří i ložiska nevyhrazených nerostů, o nichž bylo před 21. 12. 1991 rozhodnuto příslušnými orgány státní správy, že jsou vhodná pro potřeby a rozvoj národního hospodářství).

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: 46.

Důvody limitování

Ochrana výhradního ložiska jako neobnovitelného a nepřemístitelného přírodního nerostného zdroje proti znemožnění nebo ztížení jeho dobývání umísťováním staveb a zařízení a prováděním jiných změn v území, které nesouvisejí s dobýváním a mohly by znamenat překážku jeho dobývání.

Vyjádření limitu

Chráněné ložiskové území stanoví ministerstvo životního prostředí po projednání s orgánem kraje v přenesené působnosti České republiky rozhodnutím vydaným v součinnosti s Ministerstvem průmyslu a obchodu České republiky, obvodním báňským úřadem a po dohodě s orgánem územního plánování a stavebním úřadem.

Hranice chráněného ložiskového území vyznačí projektant územně plánovací dokumentace v koordinačním výkresu.

V zájmu ochrany nerostného bohatství lze v chráněném ložiskovém území zřizovat stavby a zařízení, které nesouvisí s dobýváním výhradního ložiska, jen na základě vyjádření obvodního báňského úřadu podle zákona č. 44/1988 Sb.

Umístění staveb a zařízení v chráněném ložiskovém území, které nesouvisí s dobýváním, může povolit příslušný orgán podle zvláštních právních předpisů (stavební zákon) jen na základě vyjádření obvodního báňského úřadu, který navrhne podmínky pro umístění, popřípadě provedení stavby nebo zařízení.

Právní předpisy

- Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 3 odst. 5, § 16, § 17, § 18, § 19, § 29.
- Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 364/1992 Sb., o chráněných ložiskových územích.

Doplňující poznámky

Chráněná ložisková území se vedou jako účelové územní prvky v základním registru územní identifikace, adres a nemovitostí.

Ministerstvo životního prostředí vede evidenci chráněných ložiskových území. Ministerstvo životního prostředí může vedením této evidence pověřit jím zřízenou státní příspěvkovou organizaci.

Informace o chráněných ložiskových územích lze získat na webovém portále Surovinový informační systém. Surovinový informační systém je součástí Geologického informačního systému České geologické služby.

V rámci tohoto limitu jsou řešeny vyhrazené nerosty i nevyhrazené nerosty ve výhradních ložiscích.

Objekt limitování

Využití území pro dobývání výhradního ložiska.

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: **45**.

Důvody limitování

Podle rozsahu, uložení, tvaru a mocnosti výhradního ložiska, jeho zásob a úložních poměrů zjištěných na základě výsledků průzkumu ložiska stanovit území, aby ložisko mohlo být hospodárně vydobyto. Stanovením dobývacího prostoru vzniká těžební organizaci, která o ně požádala, oprávnění k dobývání výhradního ložiska. Zahájit dobývání lze však až na základě povolení hornické činnosti.

Vyjádření limitu

Dobývací prostor a jeho změny stanoví obvodní báňský úřad v součinnosti s dotčenými orgány.

Hranice dobývacího prostoru na povrchu se stanoví uzavřeným geometrickým obrazcem s přímými stranami, jehož vrcholy se určují souřadnicemi, udanými v platném souřadnicovém systému. Hranice stanoveného dobývacího prostoru vyznačí projektant územně plánovací dokumentace v koordinačním výkresu.

Návrh na stanovení dobývacího prostoru nebo jeho změny nesmí být v rozporu s územně plánovací dokumentací a cíli a úkoly územního plánování. K návrhu na stanovení dobývacího prostoru nebo jeho změny vydá orgán územního plánování stanovisko z hlediska souladu návrhu nebo jeho změny s podmínkami podle předcházející věty.

Vyhledávání, průzkum a dobývání výhradních ložisek jsou realizovány ve veřejném zájmu.

Právní předpisy

- Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 3 odst. 5, § 24 odst. 1, § 25 odst. 1, § 26, § 27, § 29.
- Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů, § 213.
- Vyhláška č. 172/1992 Sb., o dobývacích prostorech, ve znění vyhlášky č. 351/2000 Sb.
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, § 4.
- Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, § 6.

Doplňující poznámky

Ke stanovení dobývacího prostoru je nezbytný souhlas orgánu ochrany přírody.

Pro stanovení dobývacího prostoru není vyžadován souhlas s odnětím zemědělské půdy ze zemědělského půdního fondu; dotčené pozemky zůstávají součástí ZPF.

Stanovení prostoru pro dobývání ložisek nerostů, pro která se nestanoví dobývací prostor podle zákona č. 44/1988 Sb., vyžaduje povolení změny využití území.

Dobývací prostory se vedou jako účelové územní prvky v základním registru územní identifikace, adres a nemovitostí.

Český báňský úřad vede souhrnnou evidenci dobývacích prostorů a jejich změn. Obvodní báňský úřad vede evidenci dobývacích prostorů a jejich změn pro obvod své působnosti.

Informace o dobývacích prostorech lze získat na webovém portále Surovinový informační systém. Surovinový informační systém je součástí Geologického informačního systému České geologické služby.

V rámci tohoto limitu jsou řešeny vyhrazené nerosty i nevyhrazené nerosty ve výhradních ložiscích.

Stav k 1. 1. 2026

L 5.5.103a Dobývací prostor pro dobývání kritického nerostu

Objekt limitování

Nerostné bohatství, které tvoří ložiska kritických nerostů.

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: **45**.

Důvody limitování

Na základě výsledků průzkumu ložiska stanovit dobývací prostor pro dobývání kritického nerostu tak, aby ložisko mohlo být hospodárně vydobyto. Stanovením dobývacího prostoru vzniká těžební organizaci, která o ně požádala, oprávnění k dobývání výhradního ložiska. Zahájit dobývání lze však až na základě povolení hornické činnosti.

Vyjádření limitu

Dobývací prostor pro dobývání kritického nerostu a jeho změny stanoví obvodní báňský úřad v součinnosti s dotčenými orgány.

Hranice dobývacího prostoru pro dobývání kritického nerostu na povrchu se stanoví uzavřeným geometrickým obrazcem s přímými stranami, jehož vrcholy se určují souřadnicemi, udanými v platném souřadnicovém systému. Hranice stanoveného dobývacího prostoru vyznačí projektant v územně plánovací dokumentaci v koordinačním výkresu.

Návrh na stanovení dobývacího prostoru nebo jeho změny nesmí být v rozporu s územně plánovací dokumentací a cíli a úkoly územního plánování. K návrhu na stanovení dobývacího prostoru nebo jeho změny vydá orgán územního plánování stanovisko z hlediska souladu návrhu nebo jeho změny s podmínkami podle předcházející věty.

Vyhledávání, průzkum a dobývání výhradních ložisek jsou realizovány ve veřejném zájmu.

Právní předpisy

- Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 3 odst. 3 až 5, § 24 až § 28a.
- Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 172/1992 Sb., o dobývacích prostorech, ve znění vyhlášky č. 351/2000 Sb.
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, § 4 odst. 6.

Doplňující poznámky

Kritické nerosty jsou radioaktivní nerosty, všechny druhy ropy a hořlavého zemního plynu (uhlovodíky), nerosty, z nichž je možno průmyslově vyrábět kovy, vápenec, pokud je vhodný k chemicko-technologickému zpracování, nerosty, z nichž je možno průmyslově vyrábět prvky vzácných zemin a prvky s vlastnostmi polovodičů, a nevyhrazené nerosty stavebního kamene a štěrkopísku, nachází-li se tyto nevyhrazené nerosty na ložiskách, které se považují za výhradní.

V pochybnostech, zda některý nerost je nerostem kritickým vyhrazeným nebo nevyhrazeným, rozhodne Ministerstvo průmyslu a obchodu v dohodě s Ministerstvem životního prostředí České republiky.

Zvláštní ustanovení o dobývacím prostoru pro dobývání kritického nerostu obsahuje § 28a zákona č. 44/1988 Sb.

V rámci tohoto limitu jsou řešeny vyhrazené nerosty i nevyhrazené nerosty ve výhradních ložiscích.

Stav k 1. 1. 2026

L 5.5.103b Dobývací prostor pro dobývání ložiska strategického významu

Objekt limitování

Nerostné bohatství, které tvoří vybraná ložiska kritických nerostů.

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: **45**.

Důvody limitování

Na základě výsledků průzkumu ložiska stanovit dobývací prostor pro dobývání ložiska strategického významu tak, aby ložisko mohlo být hospodárně vydobyto. Stanovením dobývacího prostoru vzniká těžební organizaci, která o ně požádala, oprávnění k dobývání ložiska. Zahájit dobývání lze však až na základě povolení hornické činnosti.

Vyjádření limitu

Dobývací prostor pro dobývání ložiska strategického významu a jeho změny stanoví Český báňský úřad v součinnosti s dotčenými orgány.

Hranice dobývacího prostoru pro dobývání ložiska strategického významu na povrchu se stanoví uzavřeným geometrickým obrazcem s přímými stranami, jehož vrcholy se určují souřadnicemi, udanými v platném souřadnicovém systému. Hranice stanoveného dobývacího prostoru vyznačí projektant územně plánovací dokumentace v koordinačním výkresu.

Návrh na stanovení dobývacího prostoru nebo jeho změny nesmí být v rozporu s územně plánovací dokumentací a cíli a úkoly územního plánování. K návrhu na stanovení dobývacího prostoru nebo jeho změny vydá orgán územního plánování stanovisko z hlediska souladu návrhu nebo jeho změny s podmínkami podle předcházející věty.

Vyhledávání, průzkum a dobývání výhradních ložisek jsou realizovány ve veřejném zájmu.

Právní předpisy

- Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 3 odst. 3 až 5, § 24 až § 28, § 28b.
- Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 172/1992 Sb., o dobývacích prostorech, ve znění vyhlášky č. 351/2000 Sb.
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, § 4 odst. 6.

Doplňující poznámky

Kritické nerosty jsou radioaktivní nerosty, všechny druhy ropy a hořlavého zemního plynu (uhlovodíky), nerosty, z nichž je možno průmyslově vyrábět kovy, vápenec, pokud je vhodný k chemicko-technologickému zpracování, nerosty, z nichž je možno průmyslově vyrábět prvky vzácných zemin a prvky s vlastnostmi polovodičů, a nevyhrazené nerosty stavebního kamene a štěrkopísku, nachází-li se tyto nevyhrazené nerosty na ložiskách, které se považují za výhradní.

V pochybnostech, zda některý nerost je nerostem kritickým vyhrazeným nebo nevyhrazeným, rozhodne Ministerstvo průmyslu a obchodu v dohodě s Ministerstvem životního prostředí České republiky.

Zvláštní ustanovení o dobývacím prostoru pro dobývání ložiska strategického významu obsahuje § 28b zákona č. 44/1988 Sb.

V rámci tohoto limitu jsou řešeny vyhrazené nerosty i nevyhrazené nerosty ve výhradních ložiscích.

Stav k 1. 1. 2026

Objekt limitování

Prozkoumané a ověřené poměry geologické stavby a vlastností hornin vybrané lokality vhodné pro zřízení a provoz zařízení k uskladňování plynů nebo kapalin v přírodních horninových strukturách a v podzemních prostorech, k ukládání radioaktivních a jiných odpadů v podzemních prostorech, k průmyslovému využívání tepelné energie zemské kůry a k ukládání oxidu uhličitého do přírodních horninových struktur.

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: 47.

Důvody limitování

Ochrana podzemních prostor jakožto důlních děl, které jsou zřízeny pro účely zařízení zvláštních zásahů do zemské kůry, proti umísťování staveb a zařízení, které by mohly svým provozem ohrozit provoz zařízení zvláštního zásahu do zemské kůry.

Vyjádření limitu

V zájmu ochrany nerostného bohatství lze v chráněném ložiskovém území zřizovat stavby a zařízení, které nesouvisí s dobýváním výhradního ložiska, jen na základě vyjádření obvodního báňského úřadu podle zákona č. 44/1988 Sb.

V chráněném území pro zvláštní zásahy do zemské kůry stanoveném pro úložiště oxidu uhličitého nelze povolit činnosti, které by vedly k narušení těsnosti úložiště oxidu uhličitého.

V chráněném území pro zvláštní zásahy do zemské kůry stanoveném pro ukládání radioaktivních odpadů v podzemních prostorech nelze povolit činnosti, které by mohly vést k narušení izolačních bariér úložných prostor a ke kontaminaci osob nebo složek životního prostředí radioaktivní látkou.

Právní předpisy

- Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 17, § 18 a § 34.
- Vyhláška č. 364/1992 Sb., o chráněných ložiskových územích.
- Vyhláška č. 99/1992 Sb., o zřizování, provozu, zajištění a likvidaci zařízení pro ukládání odpadů v podzemních prostorech, ve znění vyhlášky č. 300/2005 Sb.
- Zákon č. 53/2024 Sb., o řízeních souvisejících s hlubinným úložištěm radioaktivního odpadu.
- Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Doplňující poznámky

V řízení, jehož předmětem je hlubinné úložiště, se pro stanovení chráněného území pro zvláštní zásah do zemské kůry použije horní zákon, nestanoví-li zákon č. 53/2024 Sb. jinak.

Účastníkem řízení o stanovení chráněného území pro zvláštní zásah do zemské kůry podle předcházejícího odstavce je i dotčená obec.

Stav k 1. 1. 2026

Objekt limitování

Nerostný zdroj dosud neověřený a neprozkoumaný, jehož existence se předpokládá na základě znalostí geologické stavby území se zřetelem k zákonitostem vzniku a tvorby přírodního nahromadění určitého nerostu.

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: **48**.

Důvody limitování

Ochrana nerostného zdroje jako neobnovitelného a nepřemístitelného potenciálně využitelného přírodního zdroje proti umísťování staveb a zařízení na povrchu a provádění jiných změn v území, které by mohly v budoucnu bránit využití zdroje.

Vyjádření limitu

Orgány územního plánování a stavební úřady vycházejí při své činnosti z výsledků geologických prací s cílem zajistit v co největší míře zejména ochranu zjištěných a předpokládaných ložisek nerostů a vytvářet podmínky pro jejich hospodárné využití. Ministerstvo životního prostředí poskytuje orgánům územního plánování informace o výsledcích geologických prací (prostřednictvím České geologické služby), které mohou mít vliv na vypracování územně plánovací dokumentace a na životní prostředí.

Ministerstvo životního prostředí může v zájmu účelného postupu při územním plánování vymezit území se zvláštními podmínkami geologické stavby, zejména předpokládanými ložisky nerostů nebo se zvlášť nepříznivými inženýrskogeologickými poměry. Stavební úřady mohou v takto vymezených územích vydat povolení záměru jen na základě vyjádření krajského úřadu. V území vojenských újezdů a v zájmových územích vojenské správy postupuje Ministerstvo životního prostředí při vymezení území podle věty první tohoto odstavce v dohodě s Ministerstvem obrany a vyjádření k územnímu rozhodnutí podle věty druhé tohoto odstavce vydává újezdní úřad.

K včasnému zabezpečení ochrany nerostného bohatství jsou orgány územního plánování a projektanti územně plánovací dokumentace povinni při územně plánovací činnosti vycházet z podkladů o zjištěných a předpokládaných výhradních ložiskách poskytovaných jim Ministerstvem životního prostředí České republiky zejména prostřednictvím územně analytických podkladů; přitom postupují podle zvláštních předpisů a jsou povinni navrhnout řešení, které je z hlediska ochrany a využití nerostného bohatství a dalších horním zákonem chráněných obecných zájmů nejvýhodnější.

Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo průmyslu a obchodu a Český báňský úřad uplatňují stanoviska k územnímu rozvojovému plánu a k zásadám územního rozvoje z hlediska ochrany a využití nerostného bohatství. Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo průmyslu a obchodu a obvodní báňské úřady uplatňují stanoviska k územnímu plánu, regulačnímu plánu a územnímu opatření o stavební uzávěře z hlediska ochrany a využití nerostného bohatství. Ve stanovisku k územnímu rozvojovému plánu, zásadám územního rozvoje a územnímu plánu lze uplatnit požadavek na vymezení plochy těžby nerostů.

Právní předpisy

- Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 3 odst. 5, § 15 odst. 1 a odst. 2.
- Zákon č. 62/1988 Sb., o geologických pracích, ve znění pozdějších předpisů, § 13.
- Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Doplňující poznámky

Informace o prognózních zdrojích vyhrazených nerostů lze získat na webovém portále Surovinový informační systém. Surovinový informační systém je součástí Geologického informačního systému České geologické služby.

Stav k 1. 1. 2026

Objekt limitování

Zřizování staveb, terénních úprav a zařízení v územích, kde výsledky geologických prací vyvolávají podezření nebo nasvědčují skutečnosti, že jsou zde přítomna opuštěná důlní díla nebo zvlášť nepříznivé geologické poměry, jako gravitační vlastnosti území (sesuvná území, oblasti skalního řícení), geodynamické jevy (tektonické poruchy, seismické jevy, zlomové struktury) nebo oblasti zvýšeného rizika ionizujícího záření, popřípadě mimořádných přirozených koncentrací škodlivých látek v podloží.

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: **49, 50, 51.**

Důvody limitování

Ochrana lidí a majetku proti nebezpečí hrozícímu poruchami staveb, terénních úprav a zařízení v důsledku možné a očekávané destabilizace povrchu zemského a podzákladí staveb a zařízení na něm zbudovaných působením výše uvedených jevů.

Vyjádření limitu

Jednotlivá rizika jsou podchycena v databázích České geologické služby. Výstupy jsou orgánům územního plánování k dispozici.

Orgány územního plánování a stavební úřady vycházejí při své činnosti z výsledků geologických prací s cílem zajistit v co největší míře zejména ochranu zjištěných a předpokládaných ložisek nerostů a zdrojů podzemních vod a vytvářet podmínky pro jejich hospodárné využití.

Ministerstvo životního prostředí poskytuje orgánům územního plánování informace o výsledcích geologických prací (prostřednictvím České geologické služby), které mohou mít vliv na vypracování územně plánovací dokumentace a na životní prostředí.

Ministerstvo životního prostředí uplatňuje stanovisko k územně plánovací dokumentaci z hlediska zvláštních podmínek geologické stavby území.

Ministerstvo životního prostředí může v zájmu účelného postupu při územním plánování vymezit území se zvláštními podmínkami geologické stavby, zejména s předpokládanými ložisky nerostů nebo se zvlášť nepříznivými inženýrsko-geologickými poměry. Stavební úřady mohou v takto vymezených územích vydat povolení záměru jen na základě vyjádření krajského úřadu.

Právní předpisy

- Zákon č. 62/1988 Sb., o geologických pracích, ve znění pozdějších předpisů, § 13.
- Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Souvisící předpisy

- ČSN 73 0039 Navrhování objektů na poddolovaném území, 01/2015.

Doplňující poznámky

Umísťování staveb a zařízení v těchto územích je možné jen s ohledem na výše uvedená rizika. Nelze-li se mu vyhnout, je nutné počítat s provedením podrobného geologického průzkumu nejen staveniště, ale i širšího okolí, zvláště inženýrsko-geologického ověření vlastností podzákladí a jeho hlubších partií a na základě výsledků stanovit stabilizační opatření a speciální způsob zakládání staveb.

V poddolovaných územích je nutné respektovat pravidla navrhování objektů dle ČSN 73 0039. Česká geologická služba vede registr starých důlních děl a registr svahových nestabilit. Z jejich databáze lze získat další podrobnosti.

Stav k 1. 1. 2026

L 5.5.106a Ochranné pásmo zlikvidovaného důlního díla

Objekt limitování

Využití území v ochranném pásmu zlikvidovaného hlavního důlního díla ústícího na povrch.

Vazba limitu na **sledované jevy databáze územně analytických podkladů** dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 157/2024 Sb.:

- číslo jevu: **50**.

Důvody limitování

Ochrana zdraví a majetku osob v okolí zlikvidovaného důlního díla.

Vyjádření limitu

Stavební úřad na návrh organizace stanoví postupem podle stavebního zákona ochranné pásmo zlikvidovaných hlavních důlních děl ústících na povrch.

Právní předpisy

- Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 23.
- Vyhláška č. 52/1997 Sb., kterou se stanoví požadavky k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bezpečnosti provozu při likvidaci hlavních důlních děl, ve znění pozdějších předpisů, § 2, § 11.
- Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů, § 218.

Doplňující poznámky

Hlavním důlním dílem je důlní dílo vyústující na povrch. Hlavními důlními díly jsou důlní díla průzkumná (šachtice, komíny), díla otvirková (jámy, štoly), větrací, odvodňovací, těžební a záchranné vrty. Hlavním důlním dílem nejsou vyhledávací a průzkumné vrty,

Ochranné pásmo zlikvidovaného hlavního důlního díla ústícího na povrch se navrhuje s přihlédnutím ke stavu a způsobu likvidace hlavního důlního díla, k báňské, geologické, hydrogeologické a geotechnické situaci v jeho bezprostředním okolí.

Stav k 1. 1. 2026

Jiné požadavky právních předpisů na území

P 5.5.107 Územní plánování a ochrana nerostného bohatství

Objekt požadavku

Nerostné bohatství na území České republiky, zjištěná a předpokládaná ložiska nerostů.

Důvody požadavku

Ochrana nerostného bohatství, ložisek nerostů a zdrojů podzemních vod.

Popis požadavku

Orgány územního plánování a projektanti územně plánovací dokumentace jsou povinni při územně plánovací činnosti vycházet z podkladů o zjištěných a předpokládaných výhradních ložiskách poskytovaných jim Ministerstvem životního prostředí České republiky zejména prostřednictvím územně analytických podkladů; přitom postupují podle zvláštních předpisů a jsou povinni navrhovat řešení, které je z hlediska **ochrany a využití nerostného bohatství** a dalších zákonem chráněných obecných zájmů nejvýhodnější.

Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo průmyslu a obchodu a Český báňský úřad uplatňují stanoviska k územnímu rozvojovému plánu a k zásadám územního rozvoje z hlediska ochrany a využití nerostného bohatství. Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo průmyslu a obchodu a obvodní báňské úřady uplatňují stanoviska k územnímu plánu, regulačnímu plánu a územnímu opatření o stavební uzávěře z hlediska ochrany a využití nerostného bohatství. Ve stanovisku k územnímu rozvojovému plánu, zásadám územního rozvoje a územnímu plánu lze uplatnit požadavek na vymezení plochy těžby nerostů.

Orgány územního plánování a stavební úřady vycházejí při své činnosti z výsledků geologických prací s cílem zajistit v co největší míře zejména **ochranu zjištěných a předpokládaných ložisek nerostů** a zdrojů podzemních vod a vytvářet podmínky pro jejich hospodárné využití.

Ministerstvo životního prostředí poskytuje orgánům územního plánování informace o výsledcích geologických prací (prostřednictvím České geologické služby), které mohou mít vliv na vypracování územně plánovací dokumentace a na životní prostředí. Ministerstvo životního prostředí uplatňuje stanovisko k územně plánovací dokumentaci z hlediska zvláštních podmínek geologické stavby území.

Ministerstvo životního prostředí může v zájmu účelného postupu při územním plánování vymezit území se zvláštními podmínkami geologické stavby, zejména s předpokládanými ložisky nerostů nebo se zvlášť nepříznivými inženýrskogeologickými poměry. Stavební úřady mohou v takto vymezených územích vydat povolení záměru jen na základě vyjádření krajského úřadu. V území vojenských újezdů a v zájmových územích vojenské správy postupuje Ministerstvo životního prostředí při vymezení území podle věty první tohoto odstavce v dohodě s Ministerstvem obrany a vyjádření k územnímu rozhodnutí podle věty druhé tohoto odstavce vydává újezdní úřad.

Právní předpisy

- Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 3 odst. 5, § 15.
- Zákon č. 62/1988 Sb., o geologických pracích, § 13.
- Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Doplňující poznámky

Dostupné údaje o nerostném surovinovém potenciálu v ČR shromažďuje a v ucelené formě poskytuje webový portál Surovinový informační systém. Surovinový informační systém je součástí Geologického informačního systému České geologické služby.

Stav k 1. 1. 2026

VYBRANÉ INFORMAČNÍ ZDROJE

Agentura ochrany přírody a krajiny

- [Ústřední seznam ochrany přírody](#) (ÚSOP) – informační systém veřejné správy. Eviduje veškerá zvláště chráněná území, ptačí oblasti, evropsky významné lokality, památné stromy, smluvně chráněná území a smluvně chráněné památné stromy na území ČR (objekty ÚSOP).
- [Geografická data](#) s vymezením objektů Ústředního seznamu ochrany přírody.
- V rámci [otevřených dat AOPK ČR](#) jsou k dispozici data o národně i mezinárodně chráněných územích, památných stromech, geoparcích, mokřadech, migračních koridorech atd.

Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem

- [Oblastní plány rozvoje lesů](#) – metodický nástroj státní lesnické politiky, doporučují zásady hospodaření v lesích.

České geologická služba

- [Surovinový informační systém](#) (součást Geologického informačního systému) – obsahuje mj. informace o chráněných ložiskových územích a dobývacích prostorech.
- [Registr sesuvů](#) – obsahuje základní údaje o evidovaných gravitačních pohybech zemského povrchu (sesuvech, proudech, odvalech a blokových posuvech).